

Kajeroj el la Sudo

Bulteno de la Hispana Asocio de Laboristoj Esperantistaj

http://www.gazetotekolanti.com/kajeroj/k89.html

Vivu respubliko!

¡Viva la República!
o a la Tercera va la ganada

Marteno mortis!

Nº 89ª 2013

Redaktore

Vivu Respublikon!

Tiu, kiu atente sekvis nian magazinon, konstatis, ke lastatempe mi ne tre akurate aperigis ĝin. La numeron de januaron mi aperigis en majo 2012, kaj tiun ĉi aperas decembron de 2013, preskaŭ du jarojn poste. Mi devus ion klarigi pri tio. Vere mi estas multe pli okupata ol mi esperis, kaj eĉ provis transdoni mian taskon al respondeca homo, sed malsukcesante pri tio, mi daŭrigas la agadon, ĝis kiam pli juna kaj entuziasma persono prenos la taskon sur siaj ŝultroj.

Mi antaŭ nelonge lernis, ke **Prezidinto Marteno Bustín Benito**, kiu prezidis HALEn kiam mi ekvenis kaj ekredaktis ĉi tiun bultenon, **mortis** marton 2012. Plia kialo bedaŭri tion, ke ni ne venis pli frue antaŭ vi. Ni memoru lin pro liaj bonfaroj kaj misfaroj, kiuj pruvis, ke li estis homa kaj humana. Mi memoras,ke li multe apogis min kiam, novfreŝa pri la arto kaj metio redakti bultenon, konsilis kaj proponis manierojn pli bone fari ĝin. Mi memoras pri lia surprizo, kiam mi diris al li, ke bulteno de asocio bezonas vortojn de Prezidanto en ĉiu numero. Verŝajne la antaŭaj redaktoroj tion ne permesis, pro tio, ke liaj ideoj ne kongruis kun tiuj iliaj. Ankaŭ ili ne kongruis kun tiuj miaj, kaj tio kondukis al disputoj publikaj inter ni du kaj aliaj anoj de la asocio. Sed mi opinias, ke diverseco pri opinioj estas kerno de demokratio kaj respekto, kaj sekve mi postulis tutan liberecon en la paĝoj de **Kajeroj el la Sudo** por ke mi daŭrigu mian redaktoradon. Mi metis mian postenon je la dispono de ĉiu prezidanto de la asocio, kiu oficis dum mi redaktoris, kaj eĉ de tiu, kiu prezidos la asocion. Dum la misfaroj de prezidanto de SAT kaj ties Plenumkomi-tato, Marteno flankigis kun ili pro personaj kialoj, kiujn mi ne taksos nun, sed ne pro tio mi emis malbone al li. La kerno de la problemo estis, mi opinias, tiu pri libereco en la paĝo de nia bulteno, kiun ne ĝuas alia magazino, kiun mi konas. Pro tio mi kaj la bulteno estis fifamigita kaj primokita, sed neniu diris, ke libereco estas senpaga, ĉu?

Aprilo estas alrigardata da hispanaj maldekstruloj kiel tiu respublika, ĉar tiun monaton oni proklamis la Duan Respublikon je la jaro 1931.

Oni ne povas diri, ke respubliko estas fremda temo por mi. Tre zorge pensante pri la situacio pri nuna Hispanio, mi konkludis, ke la sola solvo por niaj problemoj estas, ke oni ekestu respublikon. Nia sistemo estas delonge korupta, kaj eĉ la bofilon de la Reĝo Johano Karlo II-an oni prienketas ĵure, multajn politikistojn ankaŭ oni prosekutas pro misuzo da povo, kaj nun hispanoj konsideras, ke inter siaj ĉefaj problemoj estas politikistoj. Sed **ne homoj, sed sistemo koruptiĝas ekde sia kerno**. Sekve, oni bezonas novan politik-sistemon, novan konstitucion, kaj novan manieron regi. Lastan jaron mi jam pensis pri la problemo, kaj mi eĉ verkis libreton pri tio. Mian libron mi titolis **Vivu la Respublikon!, aŭ Je la tria ĝi estas la venkanta** (celante diri, tiu definitiva), pro tio, ke jam estis du respublikoj en Hispanio. La lastajn du numerojn de ***Kajeroj el la Sudo*** mi prezentis la du unuajn ĉapitrojn de mia verko, kaj ĉi tiun ni prezentas la trian, en esperanta traduko. Mi esperas, ke la leganto ĝuos la prezentadon de miaj ideoj pri la afero, ĉifoje pri tio, kion fari kun reĝo en respubliko.

Pro tio, ke ni ne aperis la lastajn trifojojn, ni inkluzivas ĉinumere kvar ĉapitrojn de ***La Faraono***, de Boleslaŭ Prus. MI esperas, ke vi ĝuas la legadon.

Parolas la prezidanto

Estimataj geamikoj el nia revuo.
La jaro 2013, kiu ĵus finas, estas la jaro de la malriĉuloj, kaj de la vivo kun malespero. Kapitalismo sukcesas kaj la popolo perdas siajn rajtojn.
Sed Esperanto estu la lingvo de la libereco kaj milito por la malriĉuloj, ĉar ni volas ke nia amikoj havos monon, laboron, kaj esperon.
Klasbatalo daŭrigas sed ni perdas la batalon, pro tio, ke ni bezonas, ke homoj liberpensaj batalos kontraŭ la penso malprogresema, kontraŭ la nova klaso: la riĉuloj de la mondo. ili ne estas nia amikoj , ili estas amikoj nur de la nova Dio: la merkato. Tiu **merkato** estas la nova dio kaj la nova religio, kiu havas multe da adeptojn: la entrepenistoj de la mondo, la bankistoj, kaj falsaj mecenatoj de la mondo.
Ni estas malriĉuloj: pensiuloj, sendungaj laboristoj, anoj de malgrandaj entrepenoj, novalvenantoj al laboristaro..., kaj ni la esperantoj devas helpi ilin.
Ĉar Esperanto estas la lingvo de la espero, kaj ĝin konsistigas la esperantistoj, kiuj batalas por bela ideo: Esperanto.

Vivu la Respubliko!

El Katalunio venas mi...

El Katalunio venas mi servi la Reĝon, diras fama infankanto hispana. Sed kiam oni pri diskutis la aferon pri respubliko, oni demandis pri tio, kion fari pri la reĝo.

Tiuj, kiuj apogis La **Trian Vojon de Respubliko** venis el pli etika afero ol tiuj de la du antaŭaj respublikoj: ĉiuj komprenis, ke la reĝo estas civitano, same kiel ĉiuj aliaj, kun samaj rajtoj, kaj sekve li povas resti en His-panio, kaj voĉdoni kiam oni vokus lin fari tion, same kiel ĉiuj ali-aj. Li, aldone, devas honori la saman leĝon kiel ĉiuj aliaj civitanoj, kaj sekve se juĝisto vokos lin pri enketo pri afero kiujn li estas in-teresata parto, li devas veni en korton, same kiel ĉiuj aliaj civitanoj de Hispanio. Same kiel politikistoj de la estinto, estanto kaj estonto.

Li ankaŭ povas forlasi la landon, kiam li volos, se ne estas justickaŭzo kontraŭ li, same kiel ĉiuj aliaj civitanoj. Kaj oni garantias lian vivon, same kiel tiun de alia simpla civitano. Ĉar la respubliko estas ĉies. Eĉ de la reĝo. Eĉ se oni ne plu agnoskas al li privilegion aŭ aparta rajto pro lia naskiĝo. En respubliko ni ĉiuj laboras ĉiun tagon, cele al defendi ĝin, plibonigi ĝin, por ke ĝi estu pli justa sistemo por ĉiuj. Kaj se estas monarĥia partio, kiu pli bona ol reĝo por gvidi ĝin?

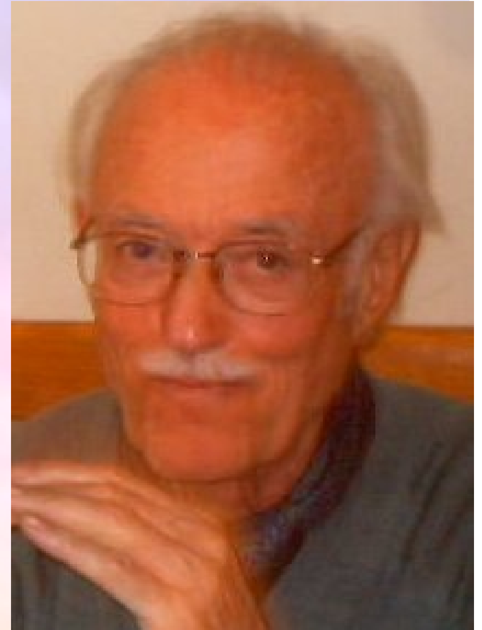
Marteno mortis!

Eĉ vi mem tre bone scias, ke vi estas nekredanto: stultaĵo! Ĉar vi kredas je la homaro.

Vi, kiel gvidigilo proksimume ĉe haveno, ĉiam ĉe via posteno mi alparolos vin, Marteno.

Elkore,

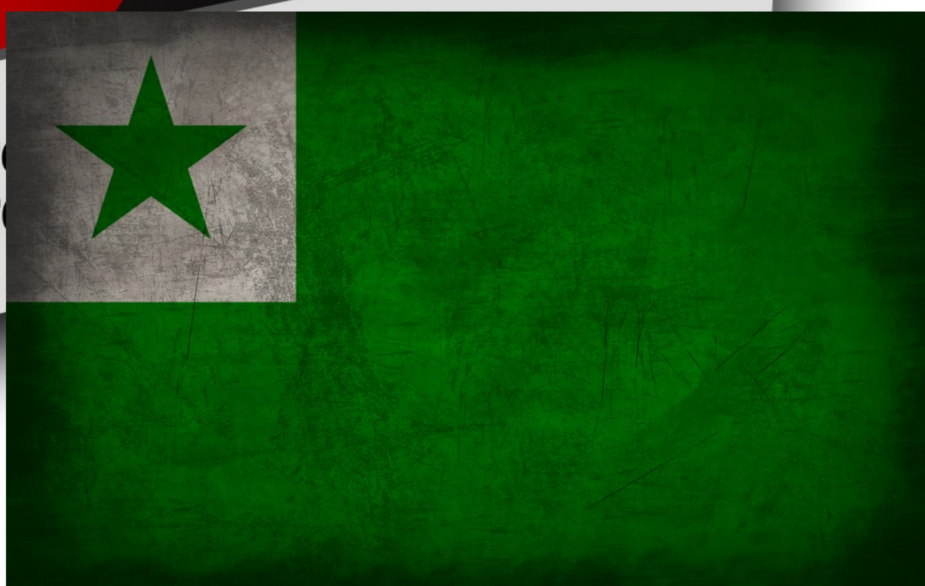
Maro.

Esperantista de pro
por ser alguien consecuente
Que sigue SUS directrices,
porque le sale del alma...
y también de las narices.

Renacentista en mal año,
Quijote de Mancha borrada
que anduviste entre el rebaño
con la frente bien alzada.
Al vi, Marteno.
Maro.

CNT
Anarcosindical 2.0
Antiestatal
CNT
Sindicato de clase

La du amoj de Marteno

Marteno ĉiam luktis pro justeco, kaj pro tio li militis en CNT kaj Esperanto.

La faraono

Ĉapitro 35ª

Post kelke da tagoj la princo sendis sian favoraton al Kama por inviti ŝin en la palacon . Ŝi venis tuj en zorge kovrita portilo.

Ramzes akceptis ĝin en aparta ĉambro.

—Mi estis—, diris li —foje vespere apud via domo.

—Ho, Astoret!—. ekkriis la pastrino. —Al kiu mi ŝuldas ĉi tiun plej altan favoron? Kaj kio malhelpis vin, nobla sinjoro, ke vi ne bonvolis alvoki vian sklavinon?

—Staris tie iaj brutoj; asirianoj, oni diras.

—Do via ekscelenco bonvolis veni vespere? Neniam mi kuraĝus supozi, ke nia estro estis kelke da paŝoj de mi, sub la libera ĉiel.

La princo ruĝiĝis. Kiel ŝi miris eksciinte, ke la princo dek vesperojn pasigis sub ŝiaj fenestroj!

Ĉu eble ŝi sciis ankaŭ pri tio? Igis tion supozi ŝiaj ridetantajk lipoj kaj hipokrite mallevitaj okujloj.

—Do nun, Kama, —diris la princo—, ĉu vi akceptas ĉe vi asirianojn?

—Tio estas granda, sinjoro!—, ekkriis Kama. —Tio estas reĝa boparenco, Sargon, kiu oferis dek talentoj al nia diino...

—Kaj vi repagos al li, Kama—, mokis la princo. -—Kaj ĉar li estas tiel malavara sinjoro, la fenicaj dio ne punos vin per morto.

—Kion vi diras, Sinjoro!—, respodis ŝi, kunmetante la manojn.

—Ĉu vi ne scias, ke azianoj, eĉ se ili trovus min en dezerto, ne levos la manon kontraŭ mi, eĉ se mi mem donus min al li? Ili timas diojn.

—Pro kio do venas al vi ĉi tiu malbonodora..., ne, ĉi tiu pia aziano?

—Li invitas min transveturi en la templon de la babilona Astarte'.

—Kaj vi veturos..?

—Mi veturos se vi, sinjoro, ordonos—, respondis Kama kovrante la vizaĝon per la vualo.

La princo silente prenis ŝian manon. Liaj lipoj tremis.

—Ne tuŝu min, sinjorfo—, mururetis ŝi humile. —Vi estas mia monarĥo kaj apogo mia, same kiel de ĉiuj fenicianoj en ĉi tiu lando, sed..., vi estu kompatema.

La vicreĝo ellasis ŝin kaj komencis paŝi en la ĉambro.

—Varmega tago, ĉu ne?—, diris li. —Ekzistas, oni diras, landoj, kie en la monato Meĥir falas de la ĉielo teren blanka lanugo,kiu aliiĝas en akvon kaj faras malvarmon. Kama, petu viajn diojn, ke ili sendu al mi iom da tiu lanugo!... Sed kion mi diras?... Se ili kovrus per ĝi la tutan Egipton, la tuta lanugo fariĝus akvo, sed ĝi ne malvarmigus mian koron...

—Ĉar vi estas kiel la dia Amon, vi estas la suno, kaŝita en homa figuro—, respondis Kama. —La mallumo forkuras de tie, kien vi turnas vian vizaĝon, kaj sub la brilo de viaj rigardoj kreskas la floroj...

La princo ree proksimiĝis al ŝi.

—Sed estu kompatema — murmuretis ŝi. —Vi ja estas bona dio, vi do ne povas fari malbonon al via pastrino...

La princo ree sin forŝovis kaj skuis, kvazaŭ volante deĵeti de si ŝarĝon. Kama rigardis lin de sub siaj mal-levitaj palpebroj kaj nerimarkeble ekridetis.

Kiam la silento daŭris tro longe, ŝi demandis:

—Vi ordonis alvoki min, sinjoro. Jen mi estas kaj mi atendas, ke vi proklamu al mi vian volon.

—Jes, jes!—, diris la princo, kvazaŭ vekiĝante. —Diru al mi, pastrino... Kiu estis tiu, tiel simila al mi, kiun mi vidis en via templo, tiam?...

Kama metis la fingron sur la lipojn.

—Sankta mistero...—, murmuretis ŝi.

—Unu estas mistero, alio mal-permesita—, respondis la princo. —Mi almenaŭ eksciu, kiu li estas: homo aŭ spirito?

—Spirito.

—Tamen tiu spirito kantis sub viaj fenestroj?

Kama ekridetis.

—Mi ne volas atenci la misterojn de via templo—, diris la princo.

—Vi promesis tion al Hiram—, diris la pastrino.

—Bone!... bone!—, interrompis la ekscitita vic-reĝo. —Kaj tial mi parolos pri tiu ĉi miraklo nek kun Hiram, nek kun iu alia, sed kun vi. Do Kama, diru al la spirito aŭ homo, kiu tiel similas min, ke li plej baldaŭ forlasu Egipton kaj sin montru al neniu. Ĉar..., en neniu lando povas esti du kronprincoj.

Subite li ekfrapis sian frunton. Ĝis nun li parolis tiel por embarasi Kaman, sed en la lasta momento venis al li tute serioza penso:

—Mi dezirus scii—, diris li, severe rigardante Kaman, —kial viaj samlandanoj montris al mi mian vivantan bildon? Ĉu ili volas averti min, ke ili havas por mi anstataŭulon? Vere, mirigas min ilia faro.

Kama falis al liaj piedoj.

—Ho sinjoro!—, murmuretis ŝi. — Vi, kiu portas sur via brusto nian plej altan talismanon, ĉu vi povas supozi, ke fenicianoj faras ion por via malutilo? Konsideru nur..., Se danĝero minacus vin, aŭ se vi volus trompi viajn malamikojn, ĉu tia homo ne estus utila? Nur tion fenicianoj volis montri al vi en la templo...

La princo pensis momenton kaj levis la ŝultrojn.

—Jes—, diris li al si. —Se mi bezonus ies ŝirmon! Sed ĉu fenicianoj pensas, ke mi mem ne sufiĉos al mi? En tia okazo ili elektus al si malbonan protektanton.

—Sinjoro—, murmuretis Kama, —ĉu vi ne scias, ke Ramzes Granda havis, krom sia propra figuro, ankoraŭ du aliajn por la malamikoj? Tiuj du reĝaj ombroj pereis, kaj li vivis.

—Fine, sufiĉe—, interrompis la princo. —Por ke la popoloj de Azio sciu, ke mi estas favora por ili, mi destinas, Kama, kvin talentojn por ludoj je la honoro de Astoret', kaj multekostan pokalon por ŝia templo. Ankoraŭ hodiaŭ vi ricevos ĉion.

Li adiaŭis la pastrinon per movo de l' kapo.

Kiam ŝi foriris, nova fluo de pensoj ekregis lin.

—Vere, ruzaj estas fenicianoj. Se tiu ĉi mia vivanta bildo estas homo, ili povas doni lin al mi kiel multvaloran donacon, kaj mi farus miraklojn, kiajn oni eble neniam vidis en Egipto. La faraono loĝas en Memfiso kaj samtempe montras sin en Teboj aŭ Tanis! La faraono marŝas kun la armeo Babilonon, Asirianoj tien kolektas la ĉefajn fortojn, kaj samtempe la faraono kun alia armeo prenas Ninivon... Mi pensas, ke asirianoj estus tre mirigitaj per tia okazo.

Kaj ree vekiĝis en li surda malamo al la potencaj azianoj, kaj ree vidis sian triumfan ĉaron, traveturantan la batalan kampon, plenan de asiriaj kadavroj, kaj korbojn da detranĉitaj manoj.

Nun la milito fariĝis por lia animo tiel necesa, kiel la pano por la korpo. Ne sole li povis per ĝi riĉigi Egipton, plenigi la trezorejon kaj akiri eternan gloron,

sed ankaŭ li povis satigi, ĝis nun senkonscian, hodiaŭ potence vekitan instinkton detrui Asirion.

Ĝis kiam li ne vidis ĉi tiujn batalistojn kun densaj barboj, li ne pensis pri ili. Sed hodiaŭ ili ĝenis lin. Malvaste estis al li kun ili en la mondo, kaj iu devis cedi: ili aŭ li.

Kian rolon ludis en la nuna stato de lia animo Hiram kaj Kama..? Tion li ne komprenis. Li sentis nur, ke li devas havi militon kontraŭ Asirio, kiel migranta birdo sentas, ke en la monato Paĥono ĝi devas forflugi al la nordo.

La pasio de la milito rapide ekregis la princon. Li malpli parolis, malpli ofte ridetis, dum la festenoj sidis medite, kaj samtempe pli kaj pli ofte pasigis la tempon kun la armeo kaj aristokrataro. Vidante la favorojn, kiujn la vic-reĝo verŝis sur tiujn, kiuj portas armilojn, la nobelaj junuloj, eĉ pli aĝaj homoj komencis sin enskribi en la regimentojn. Tio altiris la atenton de la sankta Mentezufis, kiu sendis al Herhor jenan leteron:

De la alveno de Asirianoj en la urbon Pi-Bast la kronprinco estas ekscitita, kaj lia kortego havas batalemajn inklinojn. Ili trinkas kaj ludas ostojn kiel antaŭe, sed ĉiuj forĵetis delikatajn vestojn kaj perukojn kaj malgraŭ la terura varmego portas soldatajn kufojn kaj kamizolojn. Mi timas, ke tia arma preteco povas ofendi la noblan Sargonon.

Herhor tuj respondis:

Ne malutilas, ke nia viriniĝinta nobelularo ekamis la militajn aferojn, en la tempo kiam venis asirianoj: ili havos pli bonan opinion pri ni. La plej nobla vic-reĝo, inspirita kredeble de la dioj, divenis, ke ĝuste nun oni devas sonorigi la glavojn, kiam ni havas ĉe ni la senditojn de tiel batalema popolo.

Mi estas certa, ke tiu ĉi brava konduto de nia junularo igos Sargonon pripensi kaj faros lin pli cedema en la traktato.

La unuan fojon, de kiam ekzistis Egipto, juna princo trompis la viglecon de la pastroj. Verdire, staris post li fenicianoj kaj la ŝtelita de ili sekreto pri la traktato kun Asirio, kion la pastroj tute ne suspektis.

Fine, la plej bona masko por la kronprinco antaŭ la suspektemaj altranguloj estis la moviĝemo de lia karaktero. Ĉiuj memoris, kiel facile en la pasinta jaro li ĵetis sin de la manovroj apud Pi-Bailos en la kvietan bienon de Sara, kaj kiel en la lasta tempo li flamiĝis vice al festenoj, administraj okupoj, pieco, por fine reveni al la festenoj. Kaj tial neniu, ekster Tutmozis, kredus, ke la ŝanĝiĝema junulo havas ian planon, ian celon, kiun li penos atingi kun nevenkebla obstino.

Ĉi tiun fojon oni ne bezonis longe atendi pruvojn de l' ŝanĝiĝemo de la gustoj de Ramzes.

En Pi-Baston, malgraŭ la varmego, venis Sara kun la tuta kortego kaj filo. Ŝi estis iom pala, la infano iom malsaneta aŭ laca, sed ambaŭ havis tre belan aspekton.

La princo estis ravita. En la plej bela parto de la palaca ĝardeno li elektis por Sara domon kaj preskaŭ tutajn tagojn sidis ĉe la lulilo de sia filo.

La festenoj, manovroj kaj malĝojaj meditoj de Ramzes estis metitaj flanken; la sinjoroj de lia sekvantaro devis trinki kaj amuziĝi solaj, ili baldaŭ demetis la glavojn kaj surmetis plej elegantajn vestojn. La ŝanĝo de la kostumo estis por ili tiom pli necesa, ke la princo po kelke da ili kondukadis en la loĝejon de Sara, por montri al ili sian infanon; sian filon...

—Rigardu, Tutmozis—, diris li foje al la favorato, —kiel bela infano; vera roza folieto, kaj el tio devas iam elkreski homo, el tia nenio! Ĉi tiu roza birdido iam paŝos, parolos, eĉ lernos la saĝon en la pastraj lernejoj.

—Ĉu vi vidas liajn manetojn, Tutmozis?—, kriis la ravita Ramzes. —Ekmemoru bone ĉi tiujn delikatajn manetojn, por rakonti pri ili iam, kiam mi donacas al li regimenton kaj ordonos porti post mi mian hakilon. Kaj tio estas mia filo, mia propra filo!

Ne estas mirige, ke kiam tiel parolis la sinjoro,

liaj korteganoj ĉagreniĝis, ke ili ne povas fariĝi vartistinoj, eĉ nutristinoj de la infano, kiu havis neniajn dinastiajn rajtojn, estis tamen la unua filo de la estonta faraono.

Sed tiu ĉi idilio tre baldaŭ finiĝis, ĉar ĝi ne estis dezirinda por fenicianoj.

Foje la nobla Hiram venis en la palacon kun granda sekvantaro de komercistoj, sklavoj kaj malriĉaj egiptanoj, al kiuj li donadis la almozon, kaj haltinte antaŭ la princo, diris:

—Favora nia sinjoro! Por doni pruvon, ke via koro estas malfermita ankaŭ por ni, azianoj, vi donacis al ni kvin talentojn, por aranĝi ludojn je la honoro de Astarte. Via volo estas plenumita; ni preparis la ludojn, kaj nun ni venas petegi vin, ke vi bonvolu honori ilin per via ĉeesto.

Parolante tion ĉi la grizhara tira princo ekgenuis antaŭ Ramzes kaj sur ora plado donis al li oran ŝlosilon de la loĝio en la cirko. Ramzes volonte akceptis la inviton, kaj la sanktaj pastroj Mefres kaj Mentezufis tute ne oponis, ke la princo partoprenu en la soleno por la honoro de Astarte.

—Antaŭ ĉio Astarte'—, diris la nobla Mefres al Mentezufis, —same kiel la ĥaldea Istar, estas nia Izido. Due, se ni permesis al azianoj konstrui templon sur nia tero, decas de tempo al tempo esti ĝentila al iliaj dioj.

—Ni eĉ havas la devon fari malgrandan ĝentilaĵon al Fenicianoj post nia traktato kun Asirio!—, intermetis ridante la nobla Mentezufis.

Je la kvara horo post la tagmezo la princo kun la nomarĥo kaj ĉefaj oficiroj iris en la cirkon, kiu estis konstruita en la ĝardeno de Astarte'. Tio estis ronda loko, ĉirkaŭita de barilo alta kiel du homoj, kaj ĉe la barilo estis multe da seĝoj kaj benkoj, amfiteatre metitaj. La konstruaĵo ne posedis tegmenton; sed super la loĝioj estis pendigitaj diverskoloraj tukoj, kvazaŭ papiliaj flugiloj, kiujn oni surverŝis per parfuma akvo kaj movis por malvarmigi la aeron.

Kiam la vic-reĝo aperis en la loĝio, Azianoj kaj Egiptanoj, kolektiĝintaj en la cirko, akceptis lin per laŭta aklamo. Poste la spektaklo komenciĝis per procesio de muzikistoj, kantistoj kaj dancistinoj.

La princo rigardis ĉirkaŭ si. Li havis ĉe la dekstra flanko la loĝion de Hiram kaj de la plej eminentaj Fenicianoj, maldekstre la loĝion de la feniciaj pastroj kaj pastrinoj, inter kiuj Kama, okupanta unu el la antaŭaj seĝoj, altiris al si la atenton per sia riĉa vesto kaj beleco. Ŝi havis diafanan veston, ornamitan per diverskoloraj brodaĵoj, orajn braceletojn sur la brakoj kaj kruroj, kaj sur la kapo rubandon kun lotusa floro, arte faritan el multekostaj ŝtonoj.

Kama kun la kunuloj respekte salutis la princon kaj sin turnis al la maldekstra loĝio. Ŝi komencis vivan interparoladon kun fremdulo de bela kresko kaj kun griziĝantaj haroj. La fremdulo kaj liaj kunuloj havis la barbojn kaj harojn, plektitajn en malgrandajn harligojn.

Ramzes, kiu venis en la cirkon preskaŭ rekte de sia filo, estis bonhumora. Sed kiam li ekvidis, ke Kama parolas kun iu fremdulo, forlasis lin la gajeco.

—Ĉu vi ne scias—, demandis li Tutmozison — kiu estas la grandulo, kiun amindumas la pastrino?

—Tio estas ĝuste la fama babilona piligrimo, la nobla Sargon.

—Li ja estas maljunulo!—, diris la princo.

—Sendube li estas pli maljuna ol ni ambaŭ, sed li estas bela homo.

—Ĉu tia barbaro povas esti bela!—, indignis la princo. —Mi estas certa, ke li odoras sebon.

Ambaŭ eksilentis: la princo de kolero, Tutmozis de timo, ke li kuraĝis laŭdi homon, kiu ne plaĉis al lia sinjoro.

Dume en la areno spektaklo sekvis spektaklon. Aperis unuj post aliaj: gimnastikistoj, dresistoj de serpentoj, dancistoj, ĵonglistoj kaj arlekenoj; ĉiujn akceptis la publiko per laŭtaj krioj.

Sed la vicreĝo estis malgaja. En lia animo revekiĝis la pasioj, dormigitaj por unu momento: malamo al

Asirianoj kaj ĵaluzo pro Kama.

Kiel povas ĉi tiu virino, pensis li, amindumi tiun ĉi maljunan homon, kiu havas vizaĝon de l' koloro de tanita haŭto, nigrajn maltrankvilajn okulojn kaj barbon de kapro?

Nur unu fojon la princo turnis pli vivan atenton al la areno.

Eniris kelke da nudaj ĥaldeanoj. La plej aĝa metis en la teron tri mallongajn lancojn, la pintojn supren, kaj per movoj de l' manoj dormigis la plej junan. Poste la aliaj prenis lin sur la manojn kaj metis sur la lancojn tiel, ke unu subtenis lian kapon, dua la dorson, tria la piedojn.

La dormanta estis rigida, kvazaŭ ligno. Tiam la maljunulo faris super li ankoraŭ kelke da movoj per la manoj kaj eltiris la lancon, subtenantan la piedojn. Post momento li eltiris tiun, sur kiu kuŝis la dorso, fine forpuŝis la lastan, sur kiu estis apogita la kapo.

Kaj en klara tago, antaŭ kelke da miloj da ĉeestantoj la dormanta Ĥaldeano, sen iu ajn apogo, ekpendis horizontale en la aero, kelke da metroj super la tero. Fine la maljunulo puŝis lin teren kaj vekis.

En la cirko ekregis mirego. Neniu kuraĝis krii aŭ aplaŭdi. Nur el kelkaj loĝioj oni ĵetis florojn.

Ramzes ankaŭ miris. Li klinis sin al la loĝio de Hiram kaj murmuretis al la maljuna princo:

—Ankaŭ tiun ĉi miraklon vi povus fari en la templo de Astarte'?

—Mi ne konas ĉiujn misterojn de niaj temploj—, respondis li konfuzita, — sed mi scias, ke ĥaldeanoj estas tre lertaj.

—Tamen ni ĉiuj vidis, ke la junulo pendis en la aero.

—Se oni ne ĵetis sur nin sorĉon—, diris Hiram kaj perdis sian bonan humoron.

Post mallonga interakto, dum kiuj en la loĝiojn de la altranguloj oni disportis freŝajn florojn, malvarman vinon kaj kukojn, komenciĝis la ĉefa parto de la spektaklo, la batalo de la bovoj.

Ĉe la sonoj de trumpetoj, tamburoj kaj flutoj oni enkondukis en la arenon fortikan bovon, kun tuko sur la kapo, por ke li vidu nenion. Poste enkuris kelke da nudaj homoj, armitaj per lancoj kaj unu kun mallonga glavo.

La princo donis signon. La kondukantoj forkuris, kaj unu el la armitaj deŝiris de l' bovo la tukon. La besto kelke da momentoj staris kvazaŭ surdigita, poste li komencis persekuti la lancistojn, kiuj incitis lin per pikado.

Ĉi tiu vana batalo daŭris dekkelkon da minutoj; la homoj turmentis la bovon, kiu ŝaŭmante kaj sangante stariĝis sur la postaj piedoj kaj persekutis sur la tuta areno la malamikojn, sed neniun povis kapti.

La princo enuante, anstataŭ la arenon rigardis la loĝion de la feniciaj pastroj. Kaj li vidis, ke Kama, proksimiĝinte al Sargon, vive parolis kun li. La asiriano manĝis ŝin per la rigardo, kaj ŝi ridanta kaj hontanta jen murmuretis al li, sin klinante tiel, ke ŝiaj haroj miksiĝis kun la haregoj de la barbaro, jen sin deturnis de li, ŝajnigante koleron.

Ramzes sentis doloron en la koro. La unuan fojon okazis al li, ke virino antaŭ li donis sian preferon al alia viro. Kaj preskaŭ al maljunulo, al Asiriano!...

Dume inter la publiko eksonis murmuro. Sur la areno la homo, armita per glavo, ordonis, ke oni ligu lian maldekstran manon al la brusto, la aliaj preparis siajn lancojn, kaj oni enkondukis alian bovon.

Kiam unu el la armitaj viroj deŝiris la tukon de liaj okuloj, la bovo sin turnis kaj ĉirkaŭrigardis, kvazaŭ volante kalkuli la kontraŭulojn. Poste li mallevis la kapon kaj de sub la palpebroj observis la movojn de la atakantoj.

En la komenco la lancistoj singarde ŝteliris de la flankoj por lin piki. Sed kiam la besto staris ĉiam senmova, ili kuraĝiĝis kaj komencis preterkuri antaŭ liaj okuloj, pli kaj pli proksime.

La bovo ankoraŭ pli mallevis la kapon, sed li staris kvazaŭ enigita en la teron. La publiko komencis ridi, sed subite ĝia ĝojo aliiĝis en krion de teruro. La bovo elektis momenton, saltis antaŭen, trafis la

lanciston kaj per unu bato de la kornoj ĵetis lin supren.

La homo falis teren kun frakasitaj piedoj, kaj la bovo ekgalopis en la alian parton de la areno kaj ree haltis en defenda sintenado.

La lancistoj ĉirkaŭis lin kaj komencis inciti, dume enkuris cirkaj servistoj por levi la vunditan, kiu ĝemis. La bovo, malgraŭ duobligitaj pikoj de la lancoj, staris senmove; sed kiam la tri servistoj prenis sur la ŝultrojn la svenintan lanciston, kiel uragano li ĵetis sin sur la grupon, renversis ilin kaj komencis terure piedbati.

Tumulto ekregis inter la publiko: la virinoj ploris, la viroj insultis kaj ĵetis sur la bovon ĉion, kion ili havis en la manoj. Sur la arenon komencis fali bastonoj, tranĉiloj, eĉ tabuloj de l' benkoj.

Tiam alkuris al la furioza besto la homo kun la glavo. Sed la lancistoj perdis la kapon kaj ne sufiĉe lin helpis, la bovo do renversis lin kaj komencis persekuti la aliajn.

Afero vidata neniam ĝis nun en la cirkoj: sur la areno kuŝis kvin homoj, la aliaj forkuris de la besto, kaj la publiko kriegis de kolero aŭ teruro.

Subite, ĉio eksilentis, la spektatoroj leviĝis kaj sin klinis el siaj lokoj, la terurita Hiram paliĝis kaj disetendis la manojn... Sur la arenon, el la loĝio de la altranguloj, elsaltis du: la princo Ramzes kun levita glavo kaj Sargon kun mallonga hakilo.

La bovo, kun mallevita kapo kaj etendita vosto, kuris ĉirkaŭ la areno, en nubo de polvo. Li kuris rekte al la princo. Sed kvazaŭ forpuŝita de la majesto de la reĝa infano, li preterpasis Ramzeson, sin ĵetis sur Sargonon kaj... falis sur la loko. La lerta kaj gigante forta asiriano faligis lin per unu bato de la hakilo inter la okulojn.

La publiko kriegis de l' ĝojo kaj komencis ŝuti florojn sur Sargonon kaj sur lian oferon. Ramzes kun la levita glavo staris mirigita kolera, rigardante, kiel Kama elŝiris florojn de siaj najbaroj por ĵeti ilin sur la asirianon.

Sargon indiferente akceptis la signojn de la admiro de l' publiko. Li tuŝegis la bovon per la mano por konvinkiĝi, ĉu li vivas ankoraŭ, kaj poste proksimiĝis kelke da paŝoj al la princo, diris ion en sia lingvo kaj salutis lin kun memestimo de granda sinjoro.

Sanga nebulo pasis antaŭ la okuloj de Ramzes: li volonte trapikus per sia glavo la bruston de la venkinto. Sed li ekregis sin, pensis momenton kaj, demetinte de sia kolo oran ĉenon, donis ĝin al Sargon.

La Asiriano ree sin klinis, kisis la ĉenon kaj metis ĝin sur sian kolon. La princo, kun ruĝaj kaj bluaj makuloj sur la vizaĝo, sin direktis al la pordeto, tra kiu eniradis sur la arenon la aktoroj, kaj profunde humiligita, forlasis la cirkon, aplaŭdata de la publiko.

Ĉapitro 36ª

Estis jam la monato Tot (fino de junio, komenco de julio). En la urbo Pi-Bast kaj ĝiaj ĉirkaŭaĵoj komencis malgrandiĝi la alfluo de la popolo pro la varmego. Sed en la kortego de Ramzes oni seninterrompe amuziĝis kaj parolis pri la okazo en la cirko.

La korteganoj laŭdis la kuraĝon de l' princo, la mallertuloj admiris la forton de Sargon, la pastroj kun seriozaj mienoj murmuretis, ke tamen la kronprinco ne devus sin miksi en la batalon kontraŭ la bovoj. Por tio ekzistas aliaj homoj, pagataj kaj tute ne ĝuantaj publikan estimon.

Ramzes aŭ ne aŭdis la diversajn opiniojn, aŭ ne atentis ilin. En lia memoro fiksiĝis du epizodoj de la batalo: la asiriano forŝiris de li la venkon super la bovo kaj amindumis Kaman, kiu tre favore akceptis liajn ĝentilaĵojn.

Ĉar ne konvenis venigi al si la fenician pastrinon, Ramzes do foje sendis al ŝi leteron, en kiu li sciigis, ke li volas vidi ŝin kaj demandis, kiam ŝi lin akceptos. Per la sama sendito Kama respondis, ke ŝi atendos

lin vespere.

Apenaŭ aperis la steloj, la princo elglitis el sia palaco en plej granda sekreto (laŭ lia opinio) kaj iris al Kama.

La ĝardeno de Astarte estis preskaŭ malplena, precipe ĉirkaŭ la domo de l' pastrino. La domo estis silenta kaj brulis en ĝi apenaŭ kelke da lumoj.

Kiam la princo nekuraĝe ekfrapis, la pastrino mem malfermis al li. En la malluma vestiblo ŝi kisis liajn manojn, murmuretante, ke ŝi estus mortinta, se li tiam en la cirko estus vundita de la furioza besto.

—Sed nun vi devas esti trankvila, de l' momento kiam savis min via amanto...

Kiam ili eniris en lumigitan ĉambron, la princo rimarkis, ke Kama ploras.

—Kion tio signifas?—, demandis li.

—Deturnis sin de mi la koro de mia estro—, diris ŝi. — Kaj eble prave.

La kronprinco komencis maldolĉe ridi.

—Vi do jam estas lia amatino, aŭ nur estas fariĝonta, vi sankta filino?

—Amatino? Neniam! Sed mi povas fariĝi edzino de tiu terura homo.

Ramzes salte leviĝis de la seĝo.

—Ĉu mi dormas?—, ekkriis li, —aŭ ĉu Set ĵetis sur min malbenon? Vi, pastrino, kiu gardas la fajron ĉe la altaro de Astarte' kaj sub timo de morto devas resti virga, ĉu vi edziniĝas? Vere la fenicia mensogemo estas pli malbona, ol oni rakontas!

—Aŭskultu min, sinjoro—, respondis ŝi, viŝante la larmojn, —kaj kondamnu, se mi tion meritas. Sargon volas min preni kiel edzinon, kiel unuan edzinon. Laŭ nia regularo, pastrino en tre esceptaj okazoj povas fariĝi edzino, sed nur de viro de reĝa sango. Sargon estas boparenco de la reĝo Assar...

— Kaj ĉu vi edziniĝos kun li?

—Se la plej alta konsilantaro de l' tiraj pastroj ordonos al mi, kion mi povos fari?—, respondis ŝi, ree dronante en larmoj.

—Kaj per kio Sargon povas interesi ĉi tiun konsilantaron?—, demandis Ramzes.

—Ŝajnas, ke li ĝin tre interesas—, respondis ŝi kun sopiro. —Fenicion, oni diras, asirianoj estas prenontaj, kaj Sargon estos ilia satrapo.

—Vi freneziĝis—, ekkriis la princo.

—Mi diras, kion mi scias. En nia templo jam duan fojon komenciĝas preĝoj, por deturni de Fenicio la malfeliĉon... La unuan fojon ni preĝis antaŭ via alveno al ni, sinjoro...

—Kial ree nun?

—Ĉar antaŭ kelke da tagoj, oni diras, venis Egipton ĥaldea pastro Istubar kun leteroj; en kiuj la reĝo Assar nomas Sargonon sia ambasadoro kaj rajtigito por traktato pri anekso de Fenicio.

— Sed mi...—, interrompis la princo.

Li volis diri: "Mi scias nenion", sed li haltis. Li komencis ridi kaj respondis:

—Kama, mi ĵuras al vi je la honoro de mia patro, ke asirio ne prenos Fenicion. Ĉu tio sufiĉas?

—Ho sinjoro!, sinjoro!—, ekkriis ŝi, falante al liaj piedoj.

—Nun mi esperas, ke vi ne fariĝos edzino de ĉi tiu vulgarulo?

—Oh!—, diris ŝi sin skuante de abomeno. —Ĉu vi povas demandi?

—Kaj vi estos mia—, murmuretis la princo.

—Ĉu vi do volas mian morton?—, respondis ŝi terurita. —Se vi tion deziras, mi estas preta.

—Mi volas, ke vi vivu—, murmuretis la pasia princo, — ke vi vivu, apartenante al mi.

—Tio ne estas ebla.

—Kaj la plej alta konsilantaro de la tiraj pastroj?...

—Ĝi povas nur edzinigi min...

—Vi ja eniros en mian domon.

—Se mi eniros tien ne kiel via edzino, mi mortos. Sed mi estas preta..., eĉ ne vidi la morgaŭan sunon.

—Estu trankvila—, respondis serioze la princo. —Sendanĝera estas tiu, kiu akiris mian favoron.

Kama ree ekgenuis antaŭ li.

—Kiel tio povas fariĝi? — demandis ŝi, kunmetante la manojn.

Ramzes estis tiel ekscitita, ke li jam forgesis pri sia rango kaj pri siaj devoj, ke li estis preta promesi al la pastrino edziĝon. Malhelpis lin ne la prudento, sed ia sekreta instinkto.

—Kiel tio estas ebla? Kiel tio estas ebla?—, murmuretis Kama, manĝegante lin per la okuloj kaj kisante liajn piedojn.

La princo levis ŝin, sidiĝis malproksime de ŝi kaj respondis kun rideto:

—Kiel tio estas ebla? Mi tuj klarigos al vi. Mia lasta profesoro, antaŭ kiam mi fariĝis plenaĝa, estis maljuna pastro, kiu konis multajn strangajn historiojn el la vivo de l' dioj, reĝoj, pastroj, eĉ de la simplaj oficistoj kaj kamparanoj. Ĉi tiu maljunulo, fama per sia pieco kaj mirakloj, mi ne scias kial, ekstreme ne amis la virinojn, eĉ timis ilin. Kaj tial plej ofte li priskribis la virinan trompemon kaj foje por pruvi, kian povon vi havas super la vira gento, li rakontis al mi sekvantan historion:

Juna kaj malriĉa skribisto, ne havanta en la sako eĉ kupran utenon, sed nur hordean platan kukon, migris el Teboj en Malsupran Egipton por trovi okupon. Oni diris al li, ke en ĉi tiu parto de l' regno loĝas la plej riĉaj sinjoroj kaj komercistoj, kaj se lin favoros la sorto, li povas trovi oficon, kiu riĉigos lin.

Li iris sur la bordo de Nilo (li ne havis monon por pagi lokon sur la ŝipo) kaj pensis:

— Kiel ne antaŭzorgemaj estas la homoj, kiuj heredinte de siaj patroj unu talenton, du, eĉ dek talentojn, ne pligrandigas la trezoron per komercado aŭ pruntado por procentoj, sed malŝparas sian riĉaĵon oni ne scias por kio? Mi, se mi havus unu drahmon... unu drahmo estas tro malmulte... sed se mi havus unu talenton, aŭ pli bone pecon da tero, mi pligrandigus ĝin ĉiujare, kaj ĉe la fino de mia vivo mi estus tiel riĉa, kiel la plej riĉa nomarĥo.

"Sed kion fari?", diris li kun sopiro. "La dioj, oni vidas, protektas nur la malsaĝulojn, kaj min la saĝo plenigas de la peruko ĝis la nudaj kalkanoj. Kaj se en mia koro kaŝiĝas grajno de malsaĝo, ĝi estas la jena: vere mi ne scius malŝpari la riĉaĵon, mi eĉ ne scius, kiel entrepreni tiel sendian faron?"

Tiel meditante, la malriĉa skribisto preterpasis domon, antaŭ kiu sidis homo ne juna, ne maljuna, kun tre penetrema rigardo, kiu atingis ĝis la fundo de l' koro. La skribisto, saĝa kiel cikonio, tuj komprenis, ke tio devas esti iu dio, kaj salutinte lin diris:

—Mi salutas vin, respektinda posedanto de ĉi tiu domo, kaj mi malĝojas, ke mi ne havas vinon nek viandon kaj ne povas dividi ilin kun vi, por montri al vi, ke mi respektas vin kaj ke ĉio, kion mi posedas, apartenas al vi.

La ĝentileco de la juna skribisto plaĉis al Amon, ĉar tio estis li en homa figuro. Rigardante lin, li demandis:

—Pri kio vi pensis, irante ĉi tien? Ĉar mi vidas la saĝon sur via frunto, kaj mi apartenas al la nombro de tiuj, kiuj kolektas la vortojn de l' vero, kiel la perdriko tritikon.

La skribisto eksopiris.

—Mi pensis—, diris li, —pri mia mizero kaj pri la senprudentaj riĉuloj; kiuj, oni ne scias por kio kaj kiel, malŝparas riĉaĵojn.

—Kaj ĉu vi ne malŝparus?—, demandis la dio, konservante la homan figuron.

—Ekrigardu min, sinjoro—, diris la skribisto. —Mi havas truplenajn ĉifonojn kaj mi perdis la sandalojn

sur la vojo, sed la papiruson kaj inkujon mi ĉiam portas kun mi, kiel la propran koron. Ĉar leviĝante kaj kuŝiĝante, mi ripetas, ke pli bona estas malriĉa saĝo, ol riĉa malsaĝo.

Se do mi estas tia, se mi povas esprimi miajn pensojn per du skribmanieroj kaj fari plej malsimplan kalkulon, se mi konas ĉiujn kreskaĵojn kaj ĉiujn bestojn, kiuj ajn estas sub la ĉielo, ĉu vi povas supozi, ke mi, kiu posedas tian saĝon, estus kapabla malŝpari riĉaĵon?

La dio ekmeditis kaj diris:

—Via elokventeco fluas rapide, kiel Nilo apud Memfiso, sed se efektive vi estas tiel saĝa, skribu al mi dumaniere: Amon.

La skribisto prenis inkujon kaj penikon kaj en daŭro de nelonga tempo skribis dumaniere: Amon, kaj tiel klare, ke eĉ mutaj kreaĵoj haltadis, por honori la sinjoron.

La dio estis kontenta kaj aldonis:

—Se vi estas same lerta en la kalkuloj, kiel en la skribado, faru kalkulon en sekvanta komerca afero: se por unu perdriko oni donas al mi kvar kokinajn ovojn, kiom da kokinaj ovoj oni devas doni al mi por sep perdrikoj?

La skribisto kolektis ŝtonetojn, metis ilin diversmaniere kaj antaŭ la subiro de l' suno respondis, ke sep perdrikoj valoras dudek ok kokinajn ovojn.

La ĉiopova Amon ekridetis, ke li vidas antaŭ si tiel eksterordinaran saĝulon kaj diris:

—Mi vidas, ke vi parolis veron pri via saĝo. Se vi montros vin same persista en la virto, mi faros, ke vi estos feliĉa ĝis la fino de l' vivo, kaj post la morto viaj filoj metos vian ombron en belan tombon. Kaj nun diru al mi: kian riĉaĵon vi deziras, kiun vi ne sole ne malŝparos, sed eĉ pligrandigos?

La skribisto falis al la piedoj de l' kompatema dio kaj respondis:

—Se mi posedus almenaŭ ĉi tiun terdomon kaj kvar mezurojn da tero, mi estus riĉa.

—Bone—, diris la dio, —sed antaŭe ĉirkaŭrigardu, ĉu ĉi tio sufiĉos al vi?

Li alkondukis lin al la terdomo kaj daŭrigis:

—Jen vi havas ĉi tie kvar kufojn kaj antaŭtukojn, du tukojn por malbona vetero kaj du parojn da sandaloj. Ĉi tie vi havas fajrujon, tie benkon, sur kiu oni povas dormi, pistilon por la tritiko kaj vazon por la pasto.

—Kaj ĉi tio?—, demandis la skribisto, montrante figuron, kovritan per tolo.

—Ĉi tion solan vi ne devas tuŝi, alie vi perdos la tutan riĉaĵon.

—Ah—, ekkriis la skribisto, —tio povas stari mil jarojn, kaj mi ne tuŝos ĝin... Kun permeso de via moŝto: kian bienon oni vidas tie?

Kaj li klinis sin tra la fenestro de la terdomo.

—Saĝaj estas viaj vortoj—, diris Amon. —Ĉar tio estas bieno, kaj eĉ tre bela. Ĝi havas vastan domon, kvardek mezurojn da tero, dekkelkon da brutoj kaj dek sklavojn. Se vi preferus posedi tiun bienon.

La skribisto falis al la piedoj de l' dio.

—Ĉu ekzistas—, diris li, —tia homo sub la suno, kiu ne preferus tritikan bulkon, ol hordean?

Aŭdinte tion, Amon diris miraklan vorton, kaj tuj ili troviĝis en vasta biena domo.

—Vi havas ĉi tie—, diris la dio, —skulptitan liton, kvin tablojn dek seĝojn. Vi havas ĉi tie broditajn vestojn, kruĉojn kaj glasojn por vino, olean lampon kaj portilon.

—Kaj kio estas tio?—, demandis la skribisto, montrante figuron kovritan per muslino, starantan en angulo.

—Tion solan—, diris la dio, —ne tuŝu, alie vi perdos la tutan riĉaĵon.

— Eĉ se mi vivus dek mil jarojn — ekkriis la skribisto

— mi ne tuŝos ĝin!... Ĉar mi opinias, ke post la saĝo plej bona estas la riĉaĵo.

—Sed kion oni vidas tie?— demandis li post momento, montrante grandan palacon en ĝardeno.

—Tio estas princaj bienoj—, respondis la dio. —Palaco, kvincent mezuroj da tero, cent sklavoj kaj kelkcento da brutoj. Tio estas grandaj bienoj, sed se vi pensas, ke via saĝo sufiĉos por...

La skribisto ree falis al la piedoj de Amon, verŝante larmojn de ĝojo.

—Ho sinjoro!—, kriis li. —Kie estas tia frenezulo, kiu ne preferus barelon da vino, ol glason da biero?

—Viaj vortoj estas vortoj de l' saĝulo, kiu solvas plej malfacilajn kalkulojn—, diris Amon.

Li diris la grandan miraklan vorton, kaj ili ambaŭ kun la skribisto troviĝis en la palaco.

—Vi havas ĉi tie—, diris la bona dio, —manĝoĉambron, en ĝi oritajn kanapojn kaj seĝojn, inkrustitajn per diverskolora ligno. Malsupre estas kuirejo por kvin kuiristoj, provizejo, kie vi trovos ĉiajn viandojn, fiŝojn kaj kukojn, fine kelo kun plej bonaj vinoj. Vi havas ĉi tie dormoĉambron kun movebla tegmento, per kiu la sklavoj malvarmigos vin dum via dormo. Mi turnas vian atenton al la lito, kiu estas el cedra ligno kaj sin apogas sur kvin leonaj piedegoj, el arte fandita bronzo. Vi havas ĉi tie vestejon, plenan de tolaj kaj atlasaj vestoj, kaj en la kestoj vi trovos ringojn, ĉenojn kaj braceletojn...

—Kaj kio estas ĉi tio?—, demandis la skribisto, montrante figuron, kovritan per vualo, brodita per oraj kaj purpuraj fadenoj.

—Ĝuste tio, kion vi devas eviti—, respondis la dio. —Se vi tuŝos ĝin, via grandega riĉaĵo estos perdita. Kaj vere mi diras al vi, ke nemulte da similaj bienoj ekzistas en Egipto. Mi devas ankoraŭ aldoni, ke en la trezorejo kuŝas dek talentoj da oro kaj da multvaloraj ŝtonoj.

—Mia estro!—, ekkriis la skribisto. —Permesu al mi starigi sur la unua loko en ĉi tiu palaco vian oran statuon, antaŭ kiu trifoje ĉiutage mi bruligos incenson.

— Sed tion evitu!... — respondis Amon, montrante la figuron, kovritan per vualo.

—Mi devus perdi la saĝon kaj esti pli senprudenta, ol sovaĝa porko, por kiu la vino valoras tiom, kiom la elverŝaĵoj—, diris la skribisto. —La figuro en la vualo povas pentofari ĉi tie cent mil jarojn, kaj mi ne tuŝos ĝin, se tia estas via volo.

—Memoru, ke vi perdus ĉion!— ekkriis la dio kaj malaperis.

La skribisto, radianta de feliĉo, komencis promeni tra sia palaco kaj elrigardi tra la fenestroj. Li vizitis la trezorejon, pesis la oron en la manoj: ĝi estis peza; li rigardis la ŝtonojn: ili estis veraj. Li ordonis alporti al si manĝaĵon: tuj enkuris sklavoj, banis lin, razis kaj surmetis al li delikatajn vestojn.

Li sate manĝis kaj trinkis, kiel neniam antaŭe: lia malsato kuniĝis kun la bonegeco de la manĝaĵoj en mirindan guston. Li bruligis parfumojn antaŭ la statuo de Amon kaj ornamis ĝin per freŝaj floroj. Poste li sidiĝis ĉe la fenestro.

En la korto blekis paro da ĉevaloj, jungitaj al skulptita kaleŝo. En alia loko aro da homoj kun lancoj kaj retoj trankviligis ĉashundojn, kiuj brulis de deziro kuri al la ĉaso. Antaŭ la grenejo skribisto akceptis grenon de terkulturistoj, antaŭ la stalo alia skribisto akceptis kalkulojn de estro de paŝtistoj.

En malproksimo oni vidis olivan arbaron, altaĵon kovritan de vinberoj, tritikajn kampojn, kaj ĉie dense dissemitajn daktilarbojn.

—Vere!—, diris li al si, —mi estas hodiaŭ riĉa tiel, kiel mi tion meritas. Sole tio mirigas min, ke mi povis tiel longe vivi en mizero kaj malestimo! Mi devas ankaŭ konfesi, ke mi dubas, ĉu mi povos pligrandigi ĉi tiun grandegan riĉaĵon, ĉar mi ne bezonas pli multe kaj mi ne havos tempon por zorgi pri spekulacioj.

Li tamen komencis enui en la ĉambroj, li do rigardis la ĝardenon, ĉirkaŭveturis la kampojn,

parolis kun la servistoj, kiuj falis teren antaŭ li, kvankam ili estis tiel vestitaj, ke ankoraŭ hieraŭ li kun respekto kisus iliajn manojn. Sed ĉar ankaŭ tie li enuis, li do revenis en la palacon, kaj rigardis sian provizejon kaj kelon, kaj la meblojn en la ĉambroj.

—Tio estas bela—, diris li al si, —sed pli belaj estus mebloj el pura oro, kaj vazoj el multekostaj ŝtonoj.

Liaj okuloj sin turnis senvole al la angulo, kie staris la figuro, kovrita per brodita vualo kaj..., sopiris.

— Sopiru, sopiru! — pensis li — prenante parfumon, por bruligi ĝin antaŭ la statuo de Amon.

—Li estas bona dio—, pensis li, —kiu ŝatas la bonajn ecojn de la saĝuloj, eĉ nudpiedaj, kaj estas justa por ili. Kiel belan riĉaĵon li donis al mi!... Vero estas, ke ankaŭ mi honoris lin, skribante dumaniere lian nomon: Amon, sur la pordo de la terdomo. Kaj kiel bele mi kalkulis al li: kiom da kokinaj ovoj li ricevos por sep perdrikoj? Pravaj estis miaj majstroj, dirante, ke la saĝo eĉ al la dioj malfermas la buŝon.

Li ekrigardis ree en la angulon. La figuro kovrita per la vualo ree eksopiris.

—Mi dezirus scii—, diris al si la skribisto —kial mia amiko Amon malpermesis al mi tuŝi ĉi tiun malgrandan objekton, kiu staras tie en la angulo? Estas vero, ke por tia riĉaĵo li havis rajton meti kondiĉojn, sed mi ne farus tion al li. Ĉar se la tuta palaco estas mia propraĵo, se mi povas uzi ĉion en ĝi, kial mi ne povus tuŝi tion?

Oni diras tiel: malpermesite estas tuŝi! Sed estas permesite vidi!

Li proksimiĝis al la figuro, demetis singarde la vualon, rigardis: io tre bela. Kvazaŭ bela juna knabo, sed ne knabo... Tio havis longajn harojn ĝis la genuoj, delikatajn trajtojn kaj rigardon, plenan de dolĉeco.

—Kio vi estas?—, diris li al la figuro.

—Mi estas virino—, respondis la figuro per tiel penetrema voĉo, ke ĝi trapikis lian koron, kiel fenicia ponardo.

Virino?, pensis la skribisto. Pri tio mi lernis nenion en la pastra lernejo.

—Ĉu virino?—, ripetis li. —Kaj kion vi havas ĉi tie?

—Tio estas miaj okuloj.

—Okuloj? Kion vi povas vidi per tiaj okuloj, kiuj povas fandiĝi de plej malforta lumo?

—Miaj okuloj ne estas kreitaj, por ke mi rigardu, sed por ke vi ilin rigardu—, respondis la figuro.

Strangaj okuloj, diris al si la skribisto, pasante tra la ĉambro.

Li ree haltis antaŭ la figuro kaj demandis:

—Kaj kion vi havas tie?

— Tio estas mia buŝo.

— Pro dioj! vi mortos de malsato—, ekkriis li, —ĉar per tiel malgranda buŝo oni ne povas satmanĝi!

—Ĝi ne estas kreita por manĝado—, respondis la figuro, —sed por ke vi kisu ĝin.

—Kisi?—, ripetis la skribisto, —ankaŭ tion mi ne lernis ĉe la pastroj... Kaj kio estas tio?

—Tio estas miaj manetoj.

— Manetoj?... Bone, ke vi diris al mi, ke tio estas manetoj, ĉar per tiaj manetoj vi ne povus fari ion, eĉ melki ŝafinon.

—Miaj manoj ne estas por laborado.

—Por kio do?—, ekmiris la skribisto, disigante ŝiajn fingrojn.

—Kiel mi viajn—, diris la kronprinco; karesante la malgrandan manon de la pastrino.

—Por kio do estas faritaj tiel belaj manoj?—, demandis la skribisto la figuron.

— Por ĉirkaŭpreni vian kolon.

—Vi volas diri: por preni je la nuko?—, ekkriis la terurita skribisto, kiun la pastroj ĉiam prenis je la nuko, kiam li estis vergota.

—Ne je la nuko, sed jen tiel

— Kaj ŝi ĉirkaŭprenis — daŭrigis la princo — lian

kolon, jen tiel... (Li ĉirkaŭis la sian per la manoj de l' pastrino.)

—Sinjoro, kion vi faras?... — murmuretis Kama. —Tio ja estas mia morto...

—Estu trankvila—, respondis la princo , —mi nur montras al vi, kion tiu figuro faris kun la skribisto...

Subite ektremis la tero, la palaco malaperis, malaperis la hundoj, ĉevaloj kaj sklavoj. La altaĵo kovrita de vinberoj fariĝis ŝtonego, la olivarboj --dornujoj, kaj la tritiko -- sablo.

La skribisto, kiam li rekonsciiĝis en la brakoj de sia amatino, komprenis, ke li estas sama mizerulo, kia li estis hieraŭ sur la strato. Sed li ne bedaŭris siajn riĉaĵojn, ĉar li havis virinon, kiu amis kaj karesis lin.

— Do ĉio malaperis, sed ŝi ne malaperis — ekkriis naive Kama.

— La kompatema Amon lasis ŝin al li por konsolo — diris la princo.

—Ah, Amon do estas kompatema nur por la skribistoj!—, respondis Kama. —Sed kion signifas ĉi tiu historio?

—Divenu. Cetere vi aŭdis, kion la mizera skribisto forlasis por la kisoj de virino...

—Sed tronon li ne forlasus—, interrompis la pastrino.

—Kiu scias? Se oni tre petus lin—, murmuretis pasie Ramzes.

—Ho ne!—, ekkriis Kama, elŝirante sin el lia ĉirkaŭpreno. —La tronon li ne forlasu, ĉar tiam kio restus de liaj promesoj por Fenicio!

Ili ambaŭ rigardis fikse unu la alian longe... longe... En ĉi tiu momento la princo eksentis kvazaŭ vundon en la koro kaj el tiu vundo kvazaŭ forkuris iu sento. Ne la pasio, ĉar la pasio restis, sed la respekto, kredo al Kama.

Strangaj estas ĉi tiuj Fenicianinoj, pensis la princo: oni povas frenezi pro ili, sed oni ne povas al ili konfidi!

Li sentis sin laca kaj adiaŭis Kaman. Li ĉirkaŭrigardis la ĉambron, kvazaŭ ne povante ĝin forlasi, kaj forirante diris al si:

—Tamen vi estos mia kaj la feniciaj dioj ne mortigos vin, se ili zorgas pri siaj temploj kaj pastroj!

Apenaŭ Ramzes forlasis la palacon de Kama, en la ĉambron de la pastrino enkuris juna Greko, tre bela kaj tute simila al la egipta princo. Furiozo brulis sur lia vizaĝo.

—Likon!—, ekkriis Kama terurite. — Kion vi faras ĉi tie?...

—Malnobla vipero!—, respondis la Greko per sonora voĉo. —Unu monato ne pasis ankoraŭ de la vespero, kiam vi ĵuris, ke vi amas min, ke vi forkuros kun mi Grekujon, kaj jam vi ĵetas vin al la kolo de alia amanto. Ĉu mortis la dioj, ĉu forkuris de ili la justeco?

—Freneza ĵaluzulo—, interrompis la pastrino, —vi mortigos min...

—Certe, mi mortigos vin, ne via ŝtoniĝinta diino. Per tiuj ĉi manoj—, kriis li, etendante la fingrojn, kvazaŭ ungegojn. —Mi sufokus vin, se vi fariĝus amatino.

— Kies?.

— Ĉu mi scias?... Verŝajne de ambaŭ: de la maljuna asiriano kaj de la princido, al kiu mi frakasos la kapon, se li vagados ĉi tie... Princo!... Li havas ĉiujn virinojn de la tuta Egipto... kaj li deziras ankoraŭ fremdajn pastrinojn... La pastrinoj estas por la pastroj, ne por la fremduloj...

—Kaj vi, ĉu vi ne estas fremda por ni?—, diris ŝi fiere.

— Vipero!... — eksplodis ree la Greko. —Mi ne povas esti fremda por vi, ĉar mi oferas al viaj dioj mian voĉon, per kiu ornamis min la dioj... Kaj kiom da fojoj kun helpo de mia persono vi trompis la malsaĝajn azianojn, ke la kronprinco sekrete aliĝis al via religio?...

—Silentu!... Silentu!... — siblis la pastrino, fermante al li la buŝon per la mano.

Io sorĉa devis esti en ŝia tuŝo, ĉar la Greko tuj

trankviliĝis kaj komencis paroli malpli laŭte:

— Aŭskultu, Kama. Baldaŭ en Sebenika golfo albordiĝos ŝipo, direktata de mia frato. Penu aranĝi, ke la ĉefpastro sendu vin en la urbon Piuto, de kie ni fine forkuros en la nordan Grekujon, en tian lokon, kiu ne vidis ankoraŭ Fenicianojn...

—Ĝi ekvidos ilin, se mi kaŝos min tien —, interrompis la pastrino.

—Se unu haro falus de via kapo—, murmuretis la furioza Greko, —mi ĵuras, ke Dagon..., ke ĉiuj ĉi tieaj fenicianoj pagos ĝin per siaj kapoj, aŭ mortaĉos en la minejoj! Ili ekscios, kion povas Greko.

—Kaj mi, mi diras al vi—, respondis la pastrino per sama voĉo, —ke antaŭ kiam mi ne kolektos dudek talentojn, mi ne moviĝos de ĉi tie.

—Kie vi prenos la reston?

—Donos ĝin al mi Sargon kaj la kronprinco.

— Sargon, mi konsentas, sed la princon mi ne volas!...

— Malsaĝa Likon, ĉu vi ne vidas, kial plaĉas al mi iom ĉi tiu junulo?. Li rememorigas vin.

La Greko tute trankviliĝis.

— Bone, bone! —, murmuris li. —Mi komprenas, ke kiam virino povas elekti inter la kronprinco kaj tia kantisto kiel mi, mi ne bezonas timi... Sed mi estas ĵaluza kaj vivega, mi do petas vin, ne permesu al li intimaĵojn.

Li kisis ŝin, elglitis el la ĉambro kaj malaperis en la malluma ĝardeno.

Kama etendis post li la kunpremitan pugnon.

— Malnobla arlekeno!—, murmuretis ŝi, —kiu apenaŭ povus esti ĉe mi kantanta sklavo...

Ĉapitro 37ª

Kiam en la sekvinta tago Ramzes venis viziti sian filon, li trovis Saran dronantan en larmoj. Li demandis pri la kaŭzo. En la komenco ŝi respondis, ke nenio estas al ŝi, poste ke ŝi estas malĝoja, fine ŝi falis al la piedoj de Ramzes kun granda ploro.

—Sinjoro..., sinjoro mia!—, murmuretis ŝi. —Mi scias, ke vi ne amas min plu, sed almenaŭ evitu la danĝeron...

—Kiu diris al vi, ke mi ne amas vin plu?—, demandis la princo kun miro.

—Vi ja havas tri novajn virinojn en via domo..., fraŭlinojn de alta deveno.

— Jen kio.

— Kaj vi kuras en danĝeron por kvara, por perfida Fenicianino.

La princo konfuziĝis. De kie Sara povis ekscii pri Kama kaj diveni, ke ŝi estas perfida?.

—Kiel la polvo englitas en keston, tiel malnoblaj novaĵoj penetras, en plej trankvilajn domojn—, diris Ramzes. —Kiu parolis al vi pri la Fenicianino?.

—Malbona antaŭdiro kaj mia koro.

— Ekzistas do eĉ antaŭdiroj?

—Teruraj! Iu maljuna pastrino eksciis, oni diras, el kristala globo, ke ni ĉiuj pereos dank' al fenicianoj, almenaŭ mi kaj..., mia filo!—, eksplodis Sara.

—Kaj vi, kiu kredas la Solan, Jehovon, vi timas la babiladon de iu malsaĝa maljunulino, eble intrigantino?... Kie estas via granda Dio?

—Mia Dio estos nur mia, kaj tiuj estas viaj, mi do devas respekti ilin.

—Ĉu la maljunulino do parolis al vi pri fenicianoj? — demandis Ramzes.

—Ŝi antaŭdiris al mi jam antaŭe, ankoraŭ apud Memfiso, ke mi devas min gardi de fenicianino— respondis Sara. — Sed nur ĉi tie ĉiuj parolas pri iu fenicia pastrino. Ĉu mi scias, eble nur deliras mia kapo, plena de ĉagreno. Oni eĉ diris, ke se ne influus ŝiaj sorĉoj, vi ne estus saltinta tiam,

sinjoro, en la arenon... Ah, se la bovo vin mortigus!... Ankoraŭ hodiaŭ, kiam mi pensas pri la malfeliĉo, kiu povis vin trafi, mia koro glaciiĝas.

—Ridu tion, Sara—, interrompis gaje la princo. —Kiun mi levas ĝis mi, staras tiel alte, ke neniu timo devas lin atingi... Tiom malpli malsaĝaj novaĵoj.

—Kaj la malfeliĉo? Ĉu ekzistas sufiĉe alta monto, kien ne atingus ĝia sago?...

—La patrineco lacigis vin, Sara—, diris la princo, —kaj la varmego konfuzas viajn pensojn, jen kial vi malĝojas sen kaŭzo. Estu trankvila kaj gardu mian filon. La homo—, diris li medite, —kiu ajn li estas: feniciano aŭ greko, povas malutili al estaĵoj, similaj al li, sed ne al ni, kiuj estas la dioj de ĉi tiu mondo.

—Kion vi diris pri greko?... Kia greko?—, demandis maltrankvile Sara.

—Ĉu mi diris: greko?... Mi scias nenion pri tio. Eble tia vorto elglitis el mia buŝo, aŭ eble vi malbone aŭdis.

Li kisis Saran kaj sian filon kaj adiaŭis ilin. Sed li ne forpelis la maltrankvilon.

Fine oni devas diri al si, ke en Egipto neniu sekreto povas resti kaŝita. Min spionas la pastroj kaj miaj korteganoj eĉ tiam, kiam ili estas ebriaj aŭ nur ŝajnigas, kaj Kaman gardas la serpentaj pupiloj de Fenicianoj. Se ili ankoraŭ ne kaŝis ŝin de mi, kredeble ili ne multe zorgas pri ŝia virto. Cetere kontraŭ kiu?... Kontraŭ mi, al kiu ili mem malkovris la trompojn de sia templo!... Kama apartenos al mi... Ili tro bezonas min... Ili ne volos altiri sur sin mian koleron.

Post kelke da tagoj venis al la princo la sankta pastro Mentezufis, la helpanto de la nobla Herhor en la milita ministrejo. Ramzes, rigardante la palan vizaĝon kaj mallevitajn okulojn de l' profeto, divenis, ke ankaŭ li jam scias pri la Fenicianino. Eble eĉ de sia pastra vidpunkto li volos riproĉi lin. Sed Mentezufis ĉi tiun fojon ne tuŝis la korajn aferojn de la princo.

Kun oficiala mieno salutinte la princon, la profeto sidiĝis sur la montrita al li loko kaj diris:

—El la memfisa palaco de la sinjoro de l' eterneco oni sciigis al mi, ke en la lasta tempo venis Pi-Baston la granda ĥaldea pastro Istubar, la kortega astrologo kaj konsilisto de la nobla reĝo Assar.

La princo volis suflori al Mentezufis la celon de la vojaĝo de Istubar, sed li mordis la lipojn kaj silentis.

—La glora Istubar—, daŭrigis la pastro, —kunportis dokumentojn, laŭ kiuj Sargon, la boparenco kaj satrapo de la reĝo Assar, estas nomita ambasadoro kaj rajtigito de ĉi tiu potenca monarĥo.

Ramzes apenaŭ sukcesis haltigi ridan eksplodon. La seriozeco, kun kiu Mentezufis bonvolis malkovri parton de la sekretoj, jam de longe konataj de la princo, plenigis lin per gajeco kaj malestimo.

Do ĉi tiu prestidigitatoro, pensis la kronprinco, eĉ ne antaŭsentas en sia animo, ke mi konas ĉiujn iliajn friponaĵojn?

—La nobla Sargon kaj la respektinda Istubar—, daŭrigis Mentezufis, —iros Memfison por kisi la piedojn de lia sankteco. Sed antaŭe via ekscelenco, kiel la vic-reĝo, bonvolos favore akcepti la altrangulojn kaj ilian sekvantaron.

—Tre volonte—, respondis la princo, —kaj profitante la okazon, mi demandos ilin: kiam Asirio pagos al ni la malnovajn tributojn?

—Via ekscelenco farus tion?—, demandis la pastro, rigardante liajn okulojn.

—Antaŭ ĉio tion! Nia trezorejo bezonas tributojn! Mentezufis subite leviĝis de la seĝo kaj per solena kvankam mallaŭta voĉo diris:

—Anstataŭanto de nia sinjoro kaj de l' disdonanto de la vivo, en la nomo de lia sankteco mi malpermesas al vi paroli kun iu ajn pri la tributoj, kaj precipe kun Sargon, Istubar aŭ iu ajn de ilia

sekvantaro.

—Pastro—, diris li, ankaŭ leviĝante, —per kia rajto vi parolas al mi per la tono de superulo?

Mentezufis disigis la vestojn kaj demetis de l' kolo ĉeneton, sur kiu estis unu el la ringoj de l' faraono.

La vic-reĝo atente ĝin rigardis, pie kisis kaj redoninte al la pastro respondis:

—Mi plenumos la ordonojn de lia sankteco, mia patro kaj sinjoro.

Ambaŭ ree sidiĝis, kaj la princo demandis la pastron:

—Ĉu via ekscelenco ne povus klarigi al mi: kial Asirio ne devas pagi al ni la tributojn, kiuj per unu fojo eltirus la trezorejon el la embaraso?

—Ĉar ni ne havas fortojn por devigi Asirion pagi al ni la tributojn— respondis malvarme Mentezufis. —Ni havas cent dudek mil soldatojn, kaj Asirio preskaŭ tricent mil. Mi diras tion al via ekscelenco tute konfidencie, kiel al alta ŝtata oficisto.

—Mi komprenas. Sed kial la milita ministrejo, en kiu vi servas, malgrandigis nian bataleman armeon je sesdek mil homoj?

—Por pligrandigi je dek du mil talentoj la enspezojn de lia sankteco—, diris la pastro.

—Bone! Diru al mi, via ekscelenco—, daŭrigis la princo, —por kia celo Sargon veturas al la piedoj de l' faraono?

—Mi ne scias.

Sed kial mi ne devas scii, mi, la kronprinco.

—Ĉar ekzistas ŝtataj sekretoj, kiujn konas apenaŭ kelke da ŝtataj ĉefoj.

—Kaj kiujn povus ne koni eĉ mia plej respektinda patro?

—Certe—, respondis Mentezufis, —ekzistas aferoj, pri kiuj povus ne scii eĉ lia sankteco, se li ne posedus la plej altajn pastrajn benojn.

—Stranga afero!—, diris la princo post pripenso. —Egipto apartenas al la faraono, tamen povas okazi en la ŝtato aferoj, nekonataj al la faraono?... Klarigu tion al mi, via ekscelenco.

—Egipto estas antaŭ ĉio, kaj eĉ sole kaj ekskluzive la propraĵo de Amon — diris la pastro. —Estas do necese, ke nur tiuj konu la plej altajn sekretojn, al kiuj Amon malkovras siajn planojn kaj volon.

La princo aŭskultante havis la saman impreson, kvazaŭ oni turnus lin sur lito, plena de ponardoj kaj sub kiu oni krom tio bruligus fajron.

Mentezufis volis leviĝi, la princo haltigis lin.

—Ankoraŭ unu vorton!—, diris li dolĉe. —Se Egipto estas tiel malforta, ke oni ne povas eĉ paroli pri la asiriaj tributoj...

Li malfacile spiris.

—Se ĝi estas tiel mizera—, daŭrigis li, —kian garantion ni havas, ke asirianoj ne atakos nin?

—De tio oni povas sin antaŭgardi per traktatoj—, respondis la pastro.

—Ne ekzistas traktatoj por la malfortaj!—, diris la kronprinco, svingante la manon. —Ne ŝirmos la limojn arĝentaj tabuloj, kovritaj per traktatoj, se post ili ne stariĝos lancoj kaj glavoj!...

—Kaj kiu diris al via ekscelenco, ke ĉe ni ili ne stariĝos tie?

—Vi mem. Cent dudek mil homoj devas cedi antaŭ tricent mil. Kaj se Asirianoj unu fojon venus en nian landon, en Egipto restus nur dezerto.

—Se ili venus al ni, iliaj ostoj neniam revidus ilian teron!... Ni armigus la tutan nobelularon, laboristajn regimentojn, eĉ krimulojn en la minejoj... Ni elprenus la trezorojn el ĉiuj temploj... Asirio renkontus kvincent mil egiptajn batalistojn...

Ramzes estis ravita de la patriota eksplodo de l' pastro. Li kaptis lian manon kaj diris:

—Do se ni povas havi tian armeon, kial ni ne atakas Babilonon? Ĉu la granda batalisto Nitager

ne petegas nin pri tio jam de kelke da jaroj? Ĉu lian sanktecon ne maltrankviligas la bolado de Asirio? Kiam ni permesos al ili kolekti la fortojn, la batalo estos pli malfacila, sed se ni komencos mem.

La pastro interrompis lin.

—Ĉu vi scias, princo—, diris li, —kio estas milito, al kiu oni devas iri tra dezerto? Kiu povas garantii, ke antaŭ kiam ni atingos Eŭfraton, ne pereos duono de niaj soldatoj kaj portistoj?

—Unu sola batalo kompensus tion al ni—, intermetis Ramzes.

—Batalo!—, ripetis la pastro. —Kaj ĉu vi scias, princo, kio estas batalo?

—Ŝajnas al mi!—, respondis fiere la princo, frapante sian glavon. Mentezufis levis la ŝultrojn.

—Mi diras al vi, sinjoro, ke vi ne scias, kio estas batalo. Vi eĉ havas pri ĝi tute malveran opinion, devenantan de la manovroj, en kiuj vi ĉiam estis venkinto, kvankam pli ol unu fojon vi devis esti venkito.

La princo fariĝis malĝoja. La pastro metis sian manon sub la veston kaj subite demandis:

—Divenu via ekscelenco, kion mi tenas?

—Kion?—, ripetis la princo kun miro.

—Divenu rapide kaj bone—, insistis la pastro—, ĉar se vi eraros, pereos du viaj regimentoj.

—Vi tenas ringon—, respondis gaje la kronprinco.

Mentezufis malfermis la manon: estis en ĝi papirusa peco.

—Kaj nun kion mi havas?—, demandis ree la pastro.

—Ringon.

—Ne ringon, sed amuleton de la dia Hator—, diris la pastro. —Vi vidas, sinjoro—, daŭrigis li, —jen estas la batalo. Dum la batalo la sorto ĉiumomente etendas al ni la manon kaj ordonas plej rapide solvi la surprizojn, kiujn ĝi entenas. Ni divenas aŭ eraras, sed ve al tiu, kiu eraras pli ofte, ol divenas! Kaj centfoje ve al tiu, de kiu forturnas sin la sorto kaj devigas lin fari erarojn!

—Tamen mi kredas, mi sentas ĉi tie—, diris la kronprinco, batante sian bruston, —ke Asirio devas esti piedpremita!

—Per via buŝo parolu la dio Amon—, diris la pastro. —Jes, Asirio estos humiligita, eble eĉ per viaj manoj, sinjoro, sed ne tuj, ne tuj.

Mentezufis adiaŭis lin. La princo restis sola. En lia koro kaj kapo ĉio bruis.

Hiram do estis prava, ke ili trompas nin, pensis Ramzes. Nun ankaŭ mi estas certa, ke niaj pastroj faris ian traktaton kun la ĥaldeaj, kiun mia patro devos konfirmi. Li devos!... Ĉu oni aŭdis iam pri tia monstraĵo?... Li, la sinjoro de la vivanta kaj de la okcidenta mondo, li devas subskribi traktatojn, elpensitajn de intrigantoj!

Li apenaŭ spiris.

Tamen Mentezufis perfidis sin. Do en okazo de bezono Egipto povas kolekti duonmilionan armeon? Kaj ili pensas, ke mi timos iliajn fabelojn pri la sorto, kiu ordonas al ni solvi problemojn. Se mi havus nur ducent mil soldatojn, ekzercitajn kiel niaj grekaj kaj libiaj regimentoj, mi estus preta solvi ĉiujn problemojn sur la tero kaj ĉielo.

Dume la respektinda profeto Mentezufis, revenante en sian ĉelon, parolis al si:

Varmega homo, amanto de virinoj, aventuristo, sed potenca karaktero. Post la malforta nuna faraono, kiu scias, ĉu ĉi tiu ne rememorigos la tempojn de Ramzes Granda. Post dek jaroj la malbonaj steloj ŝanĝiĝos, li maturiĝos kaj frakasos Asirion. De Ninivo restos ruinoj, la sankta Babilono reakiros sian rangon, kaj la sola plej alta Dio, Dio de la egiptaj kaj ĥaldeaj profetoj ekregos de la libia dezerto ĝis la plej sankta rivero Gango.

Nur ne ridindigu sin nia juna homo per siaj noktaj promenoj al la fenicia pastrino!... Se oni vidus lin

en la ĝardeno de Astarte, la popolo povus kredi, ke la kronprinco klinas sian orelon al la fenicia kredo... Malsupra Egipto estas jam preskaŭ preta forlasi la malnovajn diojn... Kia miksaĵo de nacioj!

Post kelke da tagoj la nobla Sargon oficiale sciigis al la princo sian rolon de asiria ambasadoro kaj petis pri egipta sekvantaro, kiu kondukus lin kun plena sendanĝereco kaj honoroj al la piedoj de lia sankteco.

La princo lasis lin du tagojn atendi la respondon kaj destinis la aŭdiencon post novaj du tagoj. La Asiriano, kiu kutimis al la orienta malrapideco en la vojaĝoj kaj aferoj, tute ne ĉagreniĝis kaj ne perdis la tempon. Li trinkis de la mateno ĝis la vespero, ludis ostojn kun Hiram kaj aliaj aziaj riĉuloj, kaj dum liberaj momentoj, same kiel Ramzes, elglitis al Kama.

Tie, kiel homo pli aĝa kaj praktika, por ĉiu vizito li faris al la pastrino riĉajn donacojn. Siajn sentojn al ŝi li esprimis jene:

—Kama, kial vi restas en Pi-Bast kaj malgrasiĝas? Dum vi estos juna, amuzos vin la servado ĉe la altaroj de la diino Astarte; sed kiam vi maljuniĝos, mizera sorto atendas vin. Oni deŝiros de vi la multekostajn vestojn, sur vian lokon oni prenos pli junan pastrinon, kaj vi, por havi plenmanon da rostita hordeo, devos antaŭdiri la sorton aŭ flegi akuŝantajn virinojn.

—Mi—, daŭrigis Sargon, —se la dioj por puno kreus min virino, mi preferus mem esti akuŝantino, ol flegi aliajn.

"Tial mi parolas al vi, kiel homo saĝa, forlasu la templon kaj aliĝu al mia haremo. Mi donos por vi dek talentojn en oro, kvardek bovinojn kaj cent mezurojn da tritiko. La pastroj en la komenco timos la punon de l' dioj, por pli multe trompe ricevi de mi. Sed ĉar mi ne aldonos eĉ unu draĥmon plu, eble nur kelke da ŝafinoj, ili do faros solenan diservon kaj tuj aperos al ili la ĉiela Astarte, kiu liberigos vin de viaj ĵuraj promesoj, se mi aldonos ankoraŭ oran ĉenon aŭ pokalon.

Kama, aŭskultante liajn opiniojn, de rido mordis la lipojn, kaj li daŭrigis:

—Sed se vi veturos kun mi Ninivon, vi fariĝos granda sinjorino. Mi donos al vi palacon, portilon, servistinojn kaj sklavojn. Dum unu monato vi verŝos sur vin pli multe da parfumoj, ol vi oferas ĉi tie dum la tuta jaro al la diino. Kaj kiu scias?—, konkludis li, —eble vi plaĉos al la reĝo Assar, kaj li volos preni vin en sian haremon? En tia okazo vi estus feliĉa, kaj mi ricevus ĉion, kion mi elspezos por vi.

En la tago, destinita por la aŭdienco de Sargon, antaŭ la palaco de la kronprinco stariĝis la egipta militistaro kaj popolamaso, avida je spektakloj.

Ĉirkaŭ la tagmezo, dum la plej granda varmego aperis la asiria sekvantaro. Antaŭe iris policistoj, armitaj per glavoj kaj bastonoj, post ili kelke da nudaj kuruloj kaj tri rajdantoj. Tio estis trumpetistoj kaj heroldo. Ĉe ĉiu vojkruco la trumpetistoj ludis signalon, kaj post ili la heroldo proklamis per granda voĉo:

—Jen proksimiĝas la ambasadoro kaj rajtigito de la potenca reĝo Assar, Sargon, boparenco de l' reĝo, sinjoro de grandaj bienoj, venkinto en bataloj, estro de provincoj. Popolo, konvene honoru lin, kiel amikon de lia sankteco, la monarĥo de Egipto!...

Post la trumpetistoj rajdis dekkelko da asiriaj kavaliroj, en pintaj ĉapoj, jakoj kaj malvastaj pantalonoj. Iliaj persistemaj ĉevaloj kun longaj haregoj havis sur la kapoj kaj brustoj kuprajn kirasojn, similajn al fiŝa skvamo.

Poste iris la piedistaro en kaskoj kaj en manteloj longaj ĝis la tero. Unu malgranda taĉmento estis armita per pezaj bastonegoj, dua per arkoj, tria per lancoj kaj ŝildoj.

Post la soldatoj iris la ĉevaloj, veturiloj kaj portiloj de Sargon, ĉirkaŭitaj de servistoj en vestoj blankaj, ruĝaj, verdaj... Poste aperis kvin elefantoj kun portiloj sur la dorsoj: sur unu rajdis Sargon, sur alia la ĥaldea pastro Istubar.

La procesion fermis ree soldatoj piedirantaj kaj rajdantaj kaj la terura asiria muziko: trumpetoj, tamburoj, ladoj kaj flutoj.

La princo Ramzes, ĉirkaŭita de l' pastroj, oficiroj kaj nobeluloj, vestitaj diverskolore kaj riĉe, atendis la ambasadoron en la granda aŭdienca salono, kiu estis malfermita de ĉiuj flankoj. La kronprinco estis gaja, li sciis, ke Asirianoj portas donacojn, kiuj al la okuloj de la egipta popolo povas ŝajni tributoj. Sed kiam en la korto li ekaŭdis la grandan voĉon de la heroldo, laŭdanta la potencon de Sargon, la princo malĝojiĝis. Kaj kiam atingis lin la proklamo, ke la reĝo Assar estas amiko de l' faraono, li ekkoleris. Liaj naztruoj vastiĝis kiel ĉe furioza bovo, la okuloj ekbrilis. Vidante tion, la oficiroj kaj nobeluloj komencis fari minacajn mienojn kaj ordigi la glavojn. La sankta Mentezufis rimarkis ilian malkontentecon kaj ekkriis:

—En la nomo de lia sankteco mi ordonas al la nobeluloj kaj oficiroj akcepti la noblan Sargonon kun respekto, kiu konvenas por la ambasadoro de la granda reĝo!...

La kronprinco sulkigis la brovojn kaj komencis malpacience paŝi sur la estrado, sur kiu staris lia vic-reĝa seĝo. Sed la disciplinitaj oficiroj kaj nobeluloj kvietiĝis, sciante, ke oni ne povas ŝerci kun Mentezufis, la helpanto de la milita ministro.

Dume en la korto la grandegaj, peze vestitaj asiriaj soldatoj stariĝis en tri vicoj kontraŭ la duone nudaj kaj lertaj egiptaj. Unu flanko rigardis la alian, kiel aro de tigroj rinoceran aron. En la koroj de unuj kaj de l' aliaj bruletis la malnova malamo. Sed la komando superregis la malamon.

En ĉi tiu momento penetris la elefantoj, akre eksonis la asiriaj kaj egiptaj trumpetoj, la soldatoj levis la armilojn supren, la popolo falis sur la vizaĝojn, kaj la asiriaj senditoj, Sargon kaj Istubar malsupreniris el la portiloj teren.

En la salono la princo Ramzes sidiĝis sur seĝo sub baldakeno, kaj ĉe la eniro aperis la heroldo.

—Plej nobla sinjoro!—, li turnis sin al la kronprinco.

—La ambasadoro kaj rajtigito de la granda reĝo Assar, la glora Sargon kaj lia kunulo, la pia profeto Istubar, deziras saluti kaj honori vin, la vic-reĝon kaj posteulon de la faraono, kiu vivu eterne!

—Petu la gastojn, ke ili eniru kaj ĝojigu mian koron per sia vido — respondis la princo.

Kun bruo kaj tinto eniris en la salonon Sargon, en longa verda vesto, dense brodita per oro. Ĉe lia flanko, en neĝe blanka mantelo, paŝis la pia Istubar, kaj post ili elegante vestitaj asiriaj sinjoroj portis la donacojn por la princo.

Sargon proksimiĝis al la estrado kaj diris asirie, kion tuj ripetis tradukisto egipte:

—Mi, Sargon, generalo, satrapo kaj boparenco de la plej potenca reĝo Assar, venas saluti vin, vic-reĝo de la plej potenca faraono, kiel signon de eterna amikeco oferi al vi donacojn.

La princo apogis la manojn sur la genuoj kaj sidis senmova, kiel statuoj de liaj reĝaj antaŭuloj.

—Tradukisto—, diris Sargon, —ĉu vi malbone ripetis al la princo mian ĝentilan saluton?

Mentezufis, staranta apud la estrado, sin klinis al la princo.

—Sinjoro—, murmuretis li, —la nobla Sargon atendas favoran respondon.

—Do respondu al li—, eksplodis la princo, —per kiu rajto li parolas al mi, kvazaŭ al egalulo?

Mentezufis konfuziĝis, kio ankoraŭ pli kolerigis la princon, kies lipoj komencis tremi kaj okuloj brili. Sed la Ĥaldeano Istubar, kiu komprenis la egiptan lingvon, diris rapide al Sargon:

—Ni falu sur la vizaĝojn!

—Kial mi devas fali sur la vizaĝon?—, demandis Sargon kun indigno.

— Falu, se vi ne volas perdi la favoron de nia reĝo, eble eĉ la kapon.

Dirinte tion, Istubar kuŝiĝis per tuta sia longo,

kaj apud li Sargon.

—Kial mi devas kuŝi sur mia ventro antaŭ tiu ĉi flavbekulo?— murmuris li.

—Ĉar li estas la vic-reĝo—, respondis Istubar.

—Ĉu mi ne estis vic-reĝo de mia sinjoro?

—Sed li estos reĝo, kaj vi ne.

—Pri kio disputas la senditoj de la plej potenca reĝo Assar—, demandis la tradukiston Ramzes, kiun jam forlasis lia kolero.

—Pri tio, ĉu ili devas prezenti al via ekscelenco la donacojn, destinitajn por la faraono, aŭ nur tiujn, kiuj estas senditaj por vi— respondis lerte la tradukisto.

—Kontraŭe, mi deziras vidi la donacojn por lia sankteco—, diris la princo, —kaj mi permesas al la senditoj leviĝi.

Sargon leviĝis, ruĝa de kolero aŭ laciĝo, kaj sidiĝis sur la planko, krucinte la krurojn.

—Mi ne sciis—, ekkriis li, —ke mi, la boparenco kaj rajtigito de la granda reĝo Assar, estos devigita per miaj vestoj viŝi la polvon de l' planko de la egipta vic-reĝo!

Mentezufis, kiu komprenis asirie, ordonis tuj alporti du benkojn, kovritajn per tapiŝoj, sur kiuj sidiĝis: la malfacile spiranta Sargon kaj la trankvila Istubar.

Iom spirinte, Sargon ordonis alporti al si grandan vitran pokalon, ŝtalan glavon, kaj alkonduki al la perono du ĉevalojn, kun oraj seloj. Kiam oni plenumis lian ordonon, li leviĝis kaj kun saluto diris al Ramzes:

—Mia sinjoro, la reĝo Assar, sendas al vi, princo, du belegajn ĉevalojn, kiuj portu vin ĉiam al la venko. Li sendas al vi pokalon, el kiu ĉiam la ĝojo fluu en vian koron, kaj glavon, kian vi ne trovos ekster la armilejo de la plej potenca monarĥo.

Li eltiris el la ingo sufiĉe longan glavon, brilantan kvazaŭ arĝento, kaj komencis fleksi ĝin per la manoj. La glavo fleksiĝis kvazaŭ arko, kaj poste subite rektiĝis.

— Vere! mirakla armilo... — diris la princo.

— Se vi permesos, vic-reĝo, mi montros al vi ankoraŭ unu ĝian econ—, diris Sargon, kiu povante sin glori per la asiriaj armiloj, bonegaj por la tiamaj tempoj, forgesis pri la kolero.

Laŭ lia postulo, unu el la egiptaj oficiroj eltiris sian bronzan glavon kaj tenis ĝin kvazaŭ por atako. Sargon levis sian ŝtalan glavon, ekbatis kaj fortranĉis pecon de la armilo de l' kontraŭulo.

En la salono eksonis murmuro de mirego, ruĝo aperis sur la vizaĝo de Ramzes.

Ĉi tiu fremdulo, pensis la princo, forprenis de mi la bovon en la cirko, volas edziĝi kun Kama kaj montras al mi armilon, kiu tranĉas niajn glavojn, kvazaŭ rabotaĵojn!

Li eksentis ankoraŭ pli grandan malamon al la reĝo Assar, al ĉiuj Asirianoj ĝenerale, kaj precipe al Sargon.

Malgraŭ tio li penis ekregi sin kaj kun la tuta ĝentileco petis la ambasadoron, ke li bonvolu montri al li la donacojn por la faraono.

Tuj oni alportis grandegajn kestojn el bonodora ligno, el kiuj la superaj asiriaj oficistoj elprenis pecojn de riĉaj ŝtofoj ornamitaj per figuroj, pokalojn, kruĉojn, ŝtalajn armilojn, arkojn el kornoj de sovaĝa kapro kaj ŝildojn, inkrustitajn per multvaloraj ŝtonoj.

Sed la plej bela donaco estis la modelo de la palaco de la reĝo Assar, farita el oro kaj arĝento. Ĝi havis aspekton de kvar konstruaĵoj, metitaj unu sur la alia, el kiuj ĉiu estis ĉirkaŭita per densa kolonaro, kaj anstataŭ tegmento posedis terason. Ĉiun eniron gardis leonoj aŭ bovoj kun homaj kapoj. Ĉe ambaŭ flankoj de la ŝtuparo staris statuoj de la tributanoj de l' reĝo, portantaj donacojn; ĉe ambaŭ flankoj de la ponto estis plej diversaj skulptitaj ĉevaloj. Sargon forpuŝis unu muron de la modelo, kaj aperis riĉaj ĉambroj, plenaj de netakseblaj objektoj. Plej grandan miregon kaŭzis

la aŭdienca salono, kie estis malgrandaj figuroj, prezentantaj la reĝon sur alta trono, liajn korteganojn, soldatojn kaj tributanojn, kiuj honoris lin.

La tuta modelo havis la longon de du homoj, kaj alton preskaŭ de homa kresko. Egiptanoj murmuretis, ke ĉi tiu donaco de la reĝo Assar valoras cent kvindek talentojn.

Kiam oni forportis la pakaĵojn, la vic-reĝo invitis ambaŭ senditojn kaj ilian sekvantaron al festeno, dum kiu la gastoj ricevis riĉajn donacojn. Ramzes ne limigis sian ĝentilecon, kaj kiam unu el liaj virinoj ekplaĉis al Sargon, li donacis ŝin al la ambasadoro, kompreneble post ŝia konsento kaj post la permeso de ŝia patrino.

Li do estis ĝentila kaj malavara, sed lia frunto ne sereniĝis. Kiam Tutmozis demandis: —ĉu ne bela estas la palaco de la reĝo Assar?—, la princo respondis:

— Pli belaj ŝajnus al mi ĝiaj ruinoj en la cindroj de Ninivo...

La Asirianoj dum la festeno estis tre sobraj. Malgraŭ la multaj vinoj ili malmulte trinkis kaj ankoraŭ malpli kriis. Sargon eĉ unu fojon ne eksplodis de rido, kiel li kutimis ordinare; li kovretis la okulojn per la palpebroj kaj profunde meditis en sia animo.

Nur la du pastroj, la Ĥaldeano Istubar kaj la Egiptano Mentezufis estis trankvilaj, kiel homoj, kiuj posedas la scion de la estonteco kaj estas ĝiaj estroj.

Ĉapitro 38a

Post la festeno ĉe la vic-reĝo Sargon restis ankoraŭ en Pi-Bast, atendante el Memfiso la leterojn de la faraono, kaj samtempe inter la oficiroj kaj nobeluloj komencis ĉirkaŭiri strangaj famoj.

Fenicianoj rakontis, kompreneble sub la sigelo de la plej granda sekreto, ke la pastroj, oni ne scias kial, ne nur liberigis Asirion de la malnovaj tributoj, ne nur nuligis ilin por ĉiam, sed ankaŭ, por faciligi al Asirianoj ian nordan militon, faris kun ili pacan traktaton por longaj jaroj.

—La faraono—, rakontis fenicianoj — eĉ pli malsaniĝis, eksciinte pri la cedoj, faritaj al la barbaroj. La princo Ramzes ĉagreniĝas kaj malĝojas, sed ambaŭ devas cedi al la pastroj, ĉar ili ne estas certaj pri la sentoj de la nobelularo kaj armeo.

Tio plej multe indignigis la egiptan aristokrataron.

—Kiel— murmuretis inter si la dronantaj en la ŝuldoj, — sinjoroj..., la dinastio ne konfidas al ni plu..? Do la pastroj firme decidis malhonorigi kaj ruinigi Egipton? Ĉar estas ja klare, ke se Asirio havas ie militon en la malproksima nordo, ĝuste oni devas ataki ĝin kaj per la akiroj relevi la malriĉan reĝan trezorejon kaj la aristokrataron.

Tiu aŭ alia el la junaj sinjoroj kuraĝis demandi la kronprincon: kion li pensas pri la asiriaj barbaroj? La princo silentis, sed la brilo de liaj okuloj kaj kunpremitaj lipoj sufiĉe esprimis liajn sentojn.

—Estas klare—, daŭrigis murmureti la sinjoroj, —ke la dinastio estas sub la povo de l' pastroj, ĝi ne konfidas al la aristokrataro, kaj Egipton minacas grandaj malfeliĉoj.

La mallaŭta kolero rapide aliiĝis en mallaŭtajn interkonsiliĝojn, kiuj eĉ similis konspiron. Sed kvankam tre multaj personoj partoprenis en ĝi, la tro memfida aŭ blindigita pastraro sciis nenion; Sargon, kvankam li antaŭsentis malamon, opiniis tion ne grava.

Li rimarkis, ke la kronprinco ne estas favora por li; la kaŭzo estis, laŭ lia opinio, la okazo en la cirko, kaj ankoraŭ pli la ĵaluzo pro Kama. Konfidante al sia ambasadora netuŝebleco, li trinkis, festenis kaj preskaŭ ĉiuvespere elglitis al la fenicia pastrino, kiu pli kaj pli favore akceptis liajn amindumojn kaj donacojn.

Tia estis la stato de la spiritoj de la plej altaj klasoj kiam foje vespere enkuris en la loĝejon de Ramzes la sankta Mentezufis kaj anoncis, ke li tuj devas

vidi la princon.

La korteganoj respondis, ke la princo estas ĉe unu el siaj virinoj, ke ili ne kuraĝas maltranviligi sian sinjoron. Sed kiam Mentezufis pli kaj pli insistis, ili elvokis la kronprincon.

La princo aperis post momento, sen iu ajn kolero.

—Kio?—, demandis li la pastron. —Ĉu ni havas militon, ke via ekscelenco bonvolas veni al mi en tiel malfrua horo?

Mentezufis atente rigardis Ramzeson kaj profunde ekspiris.

—Vi ne eliris la tutan vesperon?— demandis li.

—Ne, eĉ unu paŝon.

— Mi do povas doni pri tio mian pastran parolon?

La princo ekmiris.

—Ŝajnas al mi—, respondis li fiere, —ke via parolo ne estas necesa, kiam mi donis mian. Kion tio signifas

Ili eliris en apartan ĉambron.

—Ĉu vi scias, sinjoro—, diris la ekscitita pastro, —kio okazis, eble antaŭ unu horo. Lian ekscelencon Sargonon iuj junuloj atakis kaj batis per bastonoj...

—Kiuj?... Kie?...

—Apud la palaco de la fenicia pastrino Kama—, daŭrigis Mentezufis, atente observante la fizionomion de la kronprinco.

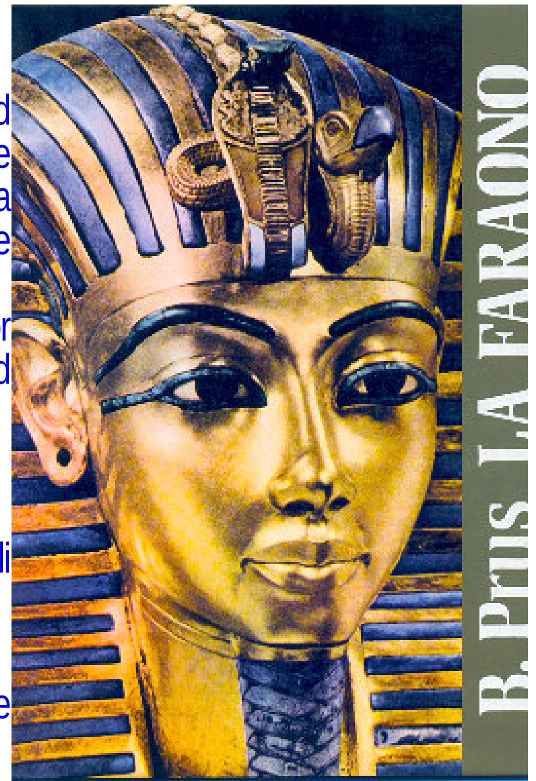
—Bravaj knaboj!—, respondis la princo, levante la ŝultrojn. —Ataki tian koloson!... Mi supozas, ke pli ol unu osto estis rompita tie.

—Sed ataki ambasadoron... Pripensu, nobla sinjoro: ambasadoron, kiun ŝirmas la majesto de Asirio kaj Egipto...—, diris la pastro.

—Ha, ha!—, ridis la princo. —Do la reĝo Assar sendas siajn ambasadorojn eĉ al feniciaj dancistinoj?

Mentezufis konfuziĝis. Subite li ekfrapis sian frunton kaj ekkriis ankaŭ kun rido:

—Rigardu, princo, kia simplulo mi estas, malbone konanta la politikajn ceremoniojn. Mi forgesis, ke Sargon, vaganta nokte apud la domo de suspektinda virino, ne estas ambasadoro, sed ordinara homo!...

Post momento li aldonis:

—Tamen ne bone okazis... Sargon povas fariĝi neamika por ni...

—Pastro! Pastro! — ekkriis la princo, balancante la kapon. —Vi forgesas, ke Egipto ne bezonas timi, nek zorgi pri tio, ĉu estas por ĝi pli aŭ malpli favora ne nur Sargon, sed eĉ la reĝo Assar mem...

Mentezufis estis tiel konfuzita per la praveco de l' rimarkoj de la reĝa junulo, ke anstataŭ respondi li salutis, murmurante:

—La dioj donacis al vi, princo, la saĝon de l' ĉefpastroj... estu benata ilia nomo!... Mi jam volis ordoni, ke oni serĉu kaj juĝu la junajn aventuristojn; sed nun mi preferas peti konsilon de vi, ĉar vi estas saĝulo super la saĝuloj. Diru do, sinjoro, kiel mi devas agi kun Sargon kaj kun la krimuloj?...

—Antaŭ ĉio atendi ĝis la mateno—, respondis la kronprinco. —Kiel pastro, vi scias plej bone, ke la dia dormo ofte alportas bonajn konsilojn.

—Kaj se eĉ ĝis morgaŭ mi trovos nenion?—, demandis Mentezufis.

—En ĉiu okazo mi vizitos Sargonon kaj penos forigi el lia memoro ĉi tiun bagatelon.

La pastro adiaŭis la princon kun signoj de l'

respekto. Revenante hejmen, li pensis:

Oni elŝiru la koron el mia brusto: la princo ne partoprenis en tio. Li mem ne batis, nek instigis, li eĉ ne sciis pri la okazo. Kiu tiel malvarme kaj trafe juĝas la aferon, tiu ne povas esti kunkulpulo. En tia okazo mi povas komenci juĝan esploron, kaj se ni ne kvietigos la barbaron, mi transdonos la aventuristojn al la tribunalo. Bela traktato pri amikeco inter du ŝtatoj, kiu komenciĝas per malrespekto al la ambasadoro!

En la sekvinta tago la nobla Sargon kuŝis ĝis la tagmezo en felta lito, kio cetere okazis al li tre ofte, post ĉiu drinkado. Apud li sur malalta kanapo sidis la pia Istubar, kun la okuloj fiksitaj sur la plafono, murmuretante preĝojn.

—Istubar—, sopiris la ambasadoro, —ĉu vi estas certa, ke neniu el nia kortego scias pri mia malfeliĉo?

—Kiu povas scii, neniu ja vidis vin?

—Sed Egiptanoj!—, ĝemis Sargon.

—El Egiptanoj scias pri tio nur Mentezufis kaj la princo, kaj tiuj frenezuloj, kiuj kredeble longe ankoraŭ memoros viajn pugnojn.

—Eble iom..., eble! Sed ŝajnas al mi, ke estis inter ili la kronprinco kaj havas la nazon difektitan, se ne rompitan...

—La nazo de la princo estas tute sana, kaj li ne estis tie.

—En tiu okazo—, sopiris Sargon, —la princo devus palisumi kelke el ili. Mi ja estas ambasadoro!, mia korpo estas sankta.

—Kaj mi diras al vi—, konsilis Istubar—, elĵetu la koleron el via koro kaj eĉ ne plendu. Ĉar se oni kondukos la friponojn al la tribunalo, la tuta mondo ekscios, ke la ambasadoro de la plej potenca reĝo Assar havas aferojn kun fenicianoj, kaj, tio estas ankoraŭ pli kondamninda, vizitas ilin sola, nokte. Kion vi respondos, kiam via morta malamiko, la kanceliero Lik-Bagus, demandos vin: "Sargon, kiujn Fenicianojn vi vidis kaj pri kio vi parolis kun ili, apud ilia templo, nokte?"

Sargon sopiris, se oni povas nomi sopiro sonojn similajn al la murmuro de leono.

Subite enkuris asiria oficiro. Li ekgenuis, ekfrapis la plankon per la frunto kaj diris al Sargon:

—Lumo de la pupiloj de nia sinjoro! Antaŭ la perono estas multe da egiptaj sinjoroj kaj altranguloj, kaj en la fronto la kronprinco mem. Li volas eniri ĉi tien, kredeble por respekte honori vin.

Sed antaŭ kiam Sargon sukcesis doni ordonon, en la pordo de la ĉambro aperis la princo. Li forpuŝis la grandegan asirianon, kiu staris garde, kaj rapide proksimiĝis al la feltoj, kie la konsternita ambasadoro, larĝe malferminte la okulojn, ne sciis kion fari kun sia persono: forkuri nuda en alian ĉambron aŭ sin kaŝi sub la litaĵon?

Sur la sojlo staris kelke da asiriaj oficiroj, mirigitaj per la invado de la kronprinco, kontraŭa al ĉiu etiketo. Sed Istubar faris al ili signon, kaj ili malaperis post la kurteno.

La princo estis sola, li lasis la sekvantaron en la korto.

—Saluton al vi—, diris li, —ambasadoro de la granda reĝo kaj gasto de l' faraono. Mi venis viziti vin kaj demandi: ĉu vi ne bezonas ion? Se vi havas tempon kaj deziron, mi volas, ke vi akompanata de mi trarajdu la urbon sur ĉevalo el la ĉevalejo de mia patro, kiel konvenas al la ambasadoro de la potenca Assar, kiu vivu eterne!

Sargon aŭskultis kuŝante kaj ne komprenis eĉ unu vorton. Kiam Istubar tradukis al li la paroladon de la princo, la ambasadoro estis tiel ravita, ke li komencis bati la feltojn per la kapo, ripetante la vortojn: "Assar kaj Ramzes".

Kiam li trankviliĝis kaj petis pardonon de la princo pro la mizera stato, en kiu lin trovis tiel eminenta gasto, li aldonis:

—Ne riproĉu min, sinjoro, ke tera vermo kaj ŝtupo de l' trono, tia kiel mi, tiel strange montras sian ĝojon pro via alveno. Sed mi ekĝojis duoble. Unue, trafis min supertera honoro; due, ĉar mi pensis en mia

malsaĝa kaj mizera koro, ke vi, sinjoro, estis la kaŭzo de mia hieraŭa malfeliĉo. Ŝajnis al mi, ke inter la bastonoj, kiuj falis sur mian dorson, mi sentis vian bastonon, batantan forte...

La trankvila Istubar tradukis ĉion al la princo, vorton post vorto. La princo respondis kun vere reĝa memrespekto:

—Vi eraris, Sargon. Se ne tio, ke vi mem konfesis vian kulpon, mi tuj ordonus kalkuli sur via dorso kvindek bastonbatojn, por ke vi memoru, ke tiaj kiel mi, ne atakas are unu homon, nek nokte.

Istubar ne finis ankoraŭ la tradukon de la respondo, kiam Sargon jam alrampis al la princo kaj ĉirkaŭprenis liajn piedojn, kriante:

—Granda sinjoro! Granda reĝo! Gloro al Egipto, ke ĝi posedas tian estron!

La princo daŭrigis:

—Jen kion ankoraŭ mi diros al vi, Sargon. Se vi estis atakita hieraŭ, mi certigas vin, ke neniu el miaj korteganoj faris tion. Ĉar mi opinias, ke tia koloso kiel vi devus rompi la kranion de pli ol unu. Ĉiuj miaj estas sanaj.

—Li diras la veron kaj parolas saĝe! — murmuretis Sargon al Istubar.

—Sed kvankam la malbela ago ne estis farita per mia kulpo, nek de miaj korteganoj, tamen mi sentas la devon kvietigi vian koleron kontraŭ la urbo, en kiu oni akceptis vin tiel malrespekte. Jen kial mi persone vizitis vian dormoĉambron, jen kial mi malfermas por vi mian domon en ĉiu tempo, kiam vi volos viziti min. Jen kial, mi petas vin akcepti de mi ĉi tiun malgrandan donacon.

Dirante tion, la princo elprenis el sub la tuniko ĉenon, ornamitan per rubenoj kaj safiroj.

La kolosa Sargon ekploris, kio kortuŝis la princon, sed lasis Istubaron indiferenta. La pastro sciis, ke Sargon havas larmojn, ĝojon kaj koleron ĉiam pretajn, kiel ambasadoro de saĝa reĝo.

La vic-reĝo restis ankoraŭ unu momenton kaj adiaŭis la ambasadoron. Forirante li pensis, ke tamen asirianoj, malgraŭ la barbareco, ne estas malbonaj homoj, se ili ŝatas la grandanimecon.

Sargon estis tiel ekscitita, ke li ordonis tuj alporti vinon kaj trinkis, trinkis de la tagmezo ĝis la vespero.

Malfrue post la subiro de la suno, la pastro Istubar eliris el la ĉambro de Sargon kaj baldaŭ revenis, sed tra kaŝita pordo. Post li aperis du homoj en nigraj manteloj. Kiam ili forpuŝis de l' vizaĝo la kapuĉojn, Sargon rekonis en unu la ĉefpastron Mefreson, en la alia la profeton Mentezufison.

—Ni alportas al vi, nobla rajtigito, bonan novaĵon—, diris Mefres.

—Povu mi komuniki al vi similan!—, ekkriis Sargon. —Sidiĝu, sanktaj kaj eminentaj viroj. Kvankam mi havas ruĝajn okulojn, parolu al mi, kvazaŭ mi estus tute sobra. Ĉar ankaŭ ebria mi havas prudenton, eble eĉ pli bonan. Ĉu ne vere, Istubar?

—Vi povas paroli—, subtenis lin la ĥaldeano.

—Hodiaŭ—, komencis Mentezufis—, mi ricevis leteron de lia ekscelenco, la ministro Herhor. Li skribas al ni, ke lia sankteco, la faraono (li vivu eterne!) atendas vin en sia belega palaco apud Memfiso, kaj ke lia sankteco (li vivu eterne!) estas favora por la traktato kun vi.

Sargon ŝanceliĝis sur la feltaj matracoj, sed havis preskaŭ konsciajn okulojn.

—Mi veturos—, respondis li, —al lia sankteco, la faraono (li vivu eterne!), mi metos en la nomo de mia sinjoro sigelon sur la traktato, se ĝi estos skribita sur brikoj, per kojnformaj literoj, ĉar viajn mi ne komprenas. Mi kuŝos sur la ventro tutan tagon antaŭ lia sankteco (li vivu eterne!), se tio estos necesa, kaj mi subskribos la traktaton. Sed kiel vi plenumos ĝin..., ha!, ha!, ha!, tion mi ne scias...— finis li per maldelikata rido.

—Kiel vi kuraĝas, servisto de la granda Assar, dubi pri la bona volo kaj intenco de nia monarĥo?— ekkriis Mentezufis.

Sargon iom rekonsciiĝis.

—Mi ne parolas pri lia sankteco—, respondis li, —sed pri la kronprinco...

—Li estas plena de saĝo junulo, kiu sen ŝanĉeliĝo plenumos la volon de l' patro kaj de la plej alta pastra kolegio—, diris Mefres.

— Ha!, ha!, ha!— ree ridis la ebria barbaro. —Via princo... Ho, dioj, tordu miajn artikojn, se mi ne diras la veron: mi dezirus, ke Asirio havu tian kronprincon...

"Nia asiria kronprinco estas saĝulo, estas pastro... Antaŭ kiam li ekiras al la milito, li antaŭe rigardas la stelojn sur la ĉielo, poste al la kokinoj sub la voston... Via rigardus: kiom da soldatoj li havas kaj kie estas la tendaro de la malamiko? Kaj falus sur lian nukon, kiel aglo sur ŝafon. Jen estas ĉefo!... jen reĝo! Li ne apartenas al tiuj, kiuj obeas la konsilojn de la pastroj. Li prenos konsilon de sia propra glavo, kaj vi devos plenumi liajn ordonojn. Kaj tial, kvankam mi subskribos kun vi la traktaton, mi diros al mia sinjoro, ke post la malsana reĝo kaj la saĝaj pastroj, sin kaŝas ĉi tie juna kronprinco: leono kaj bovo en unu persono..., kiu havas mielon en la buŝo kaj tondrojn en la koro.

—Kaj vi diros malveron—, interrompis Mentezufis. —Ĉar nia princo, kvankam vivega kaj iom diboĉa, kiel ordinare la junuloj, scias tamen respekti la konsilojn de l' saĝuloj kaj la plej altajn oficojn en la lando.

Sargon balancis la kapon.

—Ho, vi, saĝuloj! Kleraj en la libroj! Konantaj la vojojn de la steloj!—, diris li moke. —Mi simplulo, ordinara generalo, kiu sen stampilo ne ĉiam scius subskribi mian nomon. Vi saĝuloj, kaj mi simplulo, sed, pro la barbo de mia sinjoro, mi ne ŝanĝus mian simplecon je via saĝo...

Ĉar vi estas homoj, por kiuj malfermiĝis la mondo de la brikoj kaj papirusoj, sed fermiĝis la vera mondo, en kiu ni ĉiuj vivas. Mi simplulo! sed mi havas hundan flarsenton. Kiel hundo de malproksime sentas urson, tiel mi, per mia ruĝa nazo, ekkonas heroon.

"Vi donos konsilojn al la princo!... Sed jam hodiaŭ li sorĉis vin, kiel serpento kolombojn. Mi almenaŭ ne trompas min mem, kaj kvankam la princo estas bona por mi, mi sentas tra la haŭto, ke min kaj miajn Asirianojn li malamas, kiel tigro elefanton. Ha!, ha! Donu nur al li armeon, kaj post tri monatoj li estos apud Ninivo, se sur la vojo naskiĝos al li soldatoj anstataŭ perei.

—Eĉ se vi dirus veron—, interrompis Mentezufis, —eĉ se la princo volus iri al Ninivo, li ne iros.

—Kaj kiu haltigos lin, kiam li estos faraono?

—Ni.

—Vi? Vi! Ha!, ha!, ha!—, ridis Sargon. —Vi ĉiam pensas, ke la junulo eĉ ne antaŭsentas nian traktaton. Kaj mi, kaj mi, ha!, ha!, ha!, mi permesus min senhaŭtigi kaj palisumi, ke li jam scias ĉion. Ĉu Fenicianoj estus tiel trankvilaj, se ili ne estus certaj, ke la juna egipta leono ŝirmos ilin kontraŭ la asiria bovo?

Mentezufis kaj Mefres kaŝe rigardis unu la alian. Preskaŭ teruris ilin la genieco de la barbaro, kiu sentime esprimis tion, kion ili tute ne atentis.

Kaj efektive: kio okazus, se la kronprinco divenus iliajn intencojn, aŭ eĉ volus impliki ilin?...

El la momenta embaraso savis ilin Istubar, ĝis nun silenta.

—Sargon—, diris li, —kial vi miksas vin en fremdajn aferojn? Via devo estas fari kun Egipto traktaton tian, kian deziras nia sinjoro. Kaj kion scias, kion ne scias, kion faros, kion ne faros ĝia kronprinco, tio ne estas via afero. Se la plej alta, eterne vivanta konsilantaro de l' pastroj certigas nin, la traktato estos plenumita. Kiel? Tio ne estas nia afero.

La seka tono, kun kiu diris tion Istubar, kvietigis la senbridan fantazion de la asiria rajtigito. Sargon balancis la kapon kaj murmuris:

—En tia okazo mi bedaŭras la knabon!... Li estas granda batalisto, grandanima sinjoro.

Kajeroj el la Sudo

Bulteno de Hispana Asocio de Laboristoj Esperantistaj

http://www.gazetoteko.com/hale/k89.pdf

http://www.gazetoteko.com/kajeroj/k89.html

Enhavo

Kovrilo: Marteno Bustín Benito, iama prezidanto de HALE, mortis la 20-an de marto de 2012. Ni memoru lin pro liaj bonfaroj kaj misfaroj, kiuj pruvis, ke li estis homa kaj humana.

Ankaŭ oni vidas la kovrilon de mia verko **Vivu la Respubliko!**, kiun ni tradukas poĉapitre je nia bulteno el hispana originalo, kiun oni povas trovi ĉe mi.

Prezidas: Johano A. Cabezos.

Redaktas: Jesuo de las Heras.

Korektas: Jozefo Pina.

Retskribu al: kajeroj@gmail.com

Pagmaniero:

Konto Cajamurcia ES38 0487 0134 51 2007003240

Notu vian nomon kaj la jaron, kiun vi pagas.

Tute verkita kaj kompilita per senpagaj linuksaj rimedoj: OpenOffice Writer, Gimp kaj Scribus.

Depósito legal: Z-2398-88. Presejo: Copygraph.

ISSN 1697-6460